

Туни билан ҳам хавотир, ҳам рашк ўтида қовурилиб чиққан Орифжон уни ҳақоратли сўзлар билан кутиб олади. Сабина ҳам шунга яраша жавоб қайтарди. Жанжал авжига чиқди. Сабина йигитга ҳеч қим эмаслиги, ишига ҳам аралашингга ҳаққи йўқлигини айтиб, меҳмонхонага чиқиб кетганида Орифжон чидаб туролмади...

8 бет

Худойберди ишнинг бу қазар осон ва «сердаромал» битишини кутмагани. Битта ариза тугайли уйининг бўғайга тўлиши уни бир зум шошириб қўйди. Бироқ бу дон ўзганинг ҳалол меҳнати, пешона тери эвазига етиштирилганлигини на аризачи, на «текширувчилар» ҳис этишди.

10 бет

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqqa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2014-yil 27-mart, №13 (898)

Анжуман

Устувор вазифаларга бағишланди

Жорий йилнинг 24 март куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасида Олий Мажлис ҳузуридаги ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фондининг 2014 йилдаги устувор вазифаларига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Унда парламент комиссияси аъзолари, жамоат фонди ижро аппарати ва оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этдилар. Тадбир 2014 йилда ННТ, ОАВ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари фаолиятини молиявий-иқтисодий қўллаб-қувватлашнинг устувор йўналишларини кенг жамоатчиликка етказиш мақсадига ташкил этилди.

Маълумки, бугун жамоат бирлашмалари ва ндавлат нотихорат ташкилотлар ҳукумат қарорларини қабул қилиш жараёнида ва юртимизда катта аҳамиятга эга, яъни республикаимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришга қаратилган давлат ва ҳудудий дастурларда белгиланган вазифаларни амалга оширишда фаол иштирок этаётир.

Ана шу жиҳатларни инобатга олган ҳолда, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотихорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фондининг маблағларини бошқариш Парламент комиссияси томонидан 2008-2014 йилларда давлат субсидияси, ижтимоий буюртма ва грант шаклида 37 млрд. 700 млн. сўм маблағлар йўналтирилди.

Жорий йилда Парламент комиссияси томонидан ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари фаолиятининг устувор вазифаларини рўйбга чиқариш, уларнинг фаоллигини ошириш учун давлат бюджетидан ҳисобидан 8,2 млрд. сўм (2013 йилга нисбатан 17,1 фоизга кўп) маблағ

ажратилганлиги маърузачилар томонидан алоҳида таъкидланди.

Шунингдек, ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини «Соғлом бола йили» Давлат дастурида кўзда тутилган муҳим масалаларни ҳал этишга кенг жалб қилиш мақсадига «Келажаги буюк соғлом авлод» мавзусидаги грант танловлари ташкил этиш ва ўтказишга умумий маблағнинг 3,8 млрд. сўмдан ортиги ёки мўлжалланган маблағнинг 46,3 фоизи ажратилади.

Хусусан, мазкур маблағлар ҳисобидан юртимизнинг чекка ҳудудларидаги ёшларнинг ижодий ва интеллектуал салоҳиятини ривожлантириш, болаларда, айниқса, қизларда жисмоний тарбия ва спортга меҳр уйғотиш каби соғлом турмуш тарзини тарғиб этишдан иборат танловлар ўтказилиши кўзда тутилмоқда.

Алоҳида йўналиш сифатида оммавий ахборот воситалари томонидан аҳолининг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга, халқ, айниқса, ёшлар орасида

Ўткиржон ДЕҲҚОНОВ, «Huquq»

соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишга, демократик ишлорларнинг амалга оширилиши ва фуқаролик жамиятининг барпо этилиши жараёнида мустақил оммавий ахборот воситалари томонидан ёритилишига қаратилган танловлар ўтказилиши ҳам режалаштирилган.

Анжуманда йил давомида танловлар 5 та мавзу бўйича жами 67 та йўналишларни қамраб олиб, давлат грантлари ахратилган маблағлар миқдори ўтган йилга нисбатан 15,8 фоизга ошганлиги алоҳида қайд этиб ўтилди.

Бундан ташқари, 2014 йилда ННТ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари ўртасида ижтимоий буюртмаларни жойлаштириш учун 1,4 млрд. сўм ёки жами маблағнинг 17,1 фоизи ажратилган.

Тадбир сўнггида журналистлар бу борада ўзларини қизиқтирган саволларига Парламент комиссияси аъзоларидан тегишли жавоблар олишди.

Муносабат

Коррупцияга қарши курашишнинг ўзига хос аҳамияти

Ҳозирги кунда дунё миқёсида ҳал этилиши лозим бўлган энг бирламчи масалалардан бири коррупция муаммосидир. Шу боис, унга қарши курашиш халқаро миқёсга кўтарилиб, жаҳон сиёсатининг муҳим масалаларидан бирига айланган. Бинобарин, ушбу малаат нафақат ислохотлар йўлига жидаий тўсиқ бўлиши, балки ўтти даврида белгиланган мақсадларга эришишга ҳам бевоисита таҳдид тўғдириши барчага маълум.

Мамлакатимизда мазкур муаммага қарши курашиш масаласига мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ жиддий эътибор қаратиб келинаётир. Ўтган давр мобайнида коррупция ва жиноятчиликка қарши курашиш ҳамда унинг олдини олишга қаратилган мустаҳкам ҳуқуқий база ва тизимли амалиёт шаклланди. Энг аввало, республикаимизда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳомийлигида қабул қилинган ЭКОСОС (БМТнинг иқтисодий ва ижтимоий кенгаши)нинг Коррупцияга қарши кураш резолюцияси (1995 йил), Давлат мансабдор шахсларининг халқаро ахлоқ кодекси (1996 йил), Халқаро тижорат ташкилотларида коррупция ва порахуриликка қарши кураш ҳақидаги декларация (1997 йил), Миллатлараро уюшган жиноятчиликка қарши кураш конвенцияси (2000 йил) ва бошқа халқаро ҳужжатларнинг қабул қилингани мазкур иллатга қарши курашда муҳим омил вазифасини ўтамоқда.

Маълумки, коррупция ҳар қандай жамиятнинг сиёсий ва иқтисодий ривожланишига зарар етказиши, давлат-

нинг конституциявий асосларини ҳамда жамиятнинг маънавий-ахлоқий асосларини емиради, демократик институтлар ва қонун устуворлигини заифлаштириб, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари жиддий тарзда бузилишига олиб келади.

Давлатимиз раҳбари Ислам Каримов «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» номли асарига: «Коррупция, энг аввало, уюшган жиноий тузилмаларга мададкор бўлиш ёки тўғридан-тўғри ёрдам бериш учун давлат хизматининг имкониятларидан фойдаланишдир», деб таърифлаган.

Коррупция — давлат функциясини бажариш топширилган хизматчиларнинг ўз хизмат мавқеи ва эгаллаб турган мансаби ҳамда у билан боғлиқ бўлган обрўсидан шахсий бойлик орттириш мақсадига ёки бир гуруҳ шахсларнинг манфаатлари йўлида гўзар мақсадларда фойдаланишдан иборат бўлган хавфли ҳодисадир. Бугунги кунда коррупция сўзи халқаро миқёс-

да ишлатилаётган тушунча бўлиб, ўзининг асл маъноси (лотинча «пора бериб сотиб олиш», «пора эвазига оғдириб олиш», «сотқинлик», «сотилиш») доирасидан чиқиб, кенгроқ маънони англатмоқда.

Ушбу иллатга қарши курашишни жаҳон талаблари асосида ташкил этиш мақсадига 2008 йилда мамлакатимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 2003 йил 13 октябрдаги «Коррупцияга қарши» Конвенциясини ратификация қилди, шунингдек, «Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг «Коррупцияга қарши» конвенциясига Ўзбекистон Республикаси қўшилиши тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди.

Барча мамлакатлар коррупция иллатини таг-томири билан кўпориб ташлашда халқаро ҳамжамият билан ҳамкорлик қилаётган бўлса-да, унга қарши кураш ҳар бир давлатнинг ўзига олиб борилиши муҳим аҳамиятга эга. Зеро, юқоридagi конвенция миллий қонунчилик янада такомиллаштириш йўналишларини белгилаб беради.

Ўзбекистон бу борада қатъий қадам ташлаб бормоқда. Хусусан, 1997 йилда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг Миллий хавфсизлик концепциясида коррупция мамлакатнинг миллий хавфсизлигига таҳдидлардан бири, дея эътироф этилди. Шу мақсадда «Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Миллий дастури» қабул қилиниб, ҳаётга татбиқ этилди. Мам-

лакатимиз 2008 йил 7 июлда БМТнинг юқорида кўрсатиб ўтилган конвенциясига қўшилди.

Давлатимиз 2010 йил март ойида Иқтисодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти доирасида қабул қилинган коррупцияга қарши курашнинг Истанбул режасига (2003 йил 10 сентябрь) қўшилган. Шунингдек, Олий Мажлис томонидан Жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмин молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё гуруҳи тўғрисидаги битими (Москва, 2011 йил 16 июнь) 2011 йил 13 декабрда ратификация қилинган.

Давлат органларида ҳам ташкилий жиҳатдан қатор ишлар амалга оширилди. Жумладан, Ўзбекистон Бош прокуратураси ва Ички ишлар вазирлиги тизимида коррупцияга қарши махсус тузилмалар (бошқарма ва бўлимлар) ташкил этилиб, қатор вазирлик ва идораларда ички хавфсизлик инспекциялари тузилди. Уларнинг фаолиятини янада жонлантириш, ҳуқуқ тарғиботини кучайтириш, шу жумладан, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг жамоатчилик билан алоқаларини мустаҳкамлаш мақсадига интернет ва оммавий ахборот воситалари имкониятларидан кенг фойдаланилмоқда.

[Давоми 4-бетда]

Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришганидан сўнг дунёнинг энг ривожланган давлатлари қатори бозор иқтисодиёти тамойилларига амал қилиб келмоқда. Zero, мазкур тамойил негизини тадбиркорлик, яъни кичик ва ўрта бизнес субъектлари ташкил этади. Шундай экан, уларнинг фаолиятини эркинлаштириш, ривожлантириш, ҳуқуқий ҳимоя қилиш ва рағбатлантириш замон талабидир. Шу боис, Президентимиз ва Вазирлар Маҳкамаси томонидан мазкур йўналиш бўйича бир қатор фармон ва қарорлар қабул қилинмоқдаки, улар соҳа ривожига хизмат қилмоқда.

Ишбилармонлик муҳити яхшиланмоқда

Валижон МАМАДАЛИЕВ,
Косонсой туман прокурори

Маълумки, Вазирлар Маҳкамасининг мамлакатимизни 2013 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2014 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган мажлисида Президентимиз ҳокимликлар, назорат органлари ва бошқа идоралар томонидан тадбиркорлик субъектлари фаолиятига қонунчилик аралаштириш, тўсиқ бўлиш ҳолатларини жиддий танқид қилиб ўтди. Шу йўналишдаги камчилик ва муаммолар ҳусусида тўхталар экан, "Биз ханузгача эскича фикрлаш қолипидан чиқа олмаямиз, ўз умрини ўтаб бўлган, эски ва яроқсиз планли-таксимот тизими қолдиқлари, афсуски, бутунлай барҳам топгани йўқ. Кескин рақобат шароитида солиқ имтиёзлари ва протекционистик чоралар ҳисобидан яшаш мумкин, деган нотўғри қараш миямизга чуқур ўрнашиб қолган. Бундай чоралар, аввало, қорхоналар манфаатига зарар етказиб, уларнинг даромадини камайтириш билан бирга, давлат бюджетига сезиларли равишда зиён етказиши ҳақида ўйлаб ҳам қўрмаймиз. Энг муҳими, ҳар қандай имтиёз ва преференциянинг умри узок эмаслигини эсимиздан чиқармаслигимиз зарур. Ҳайвонимки, бу масала бўйича тушунтириш ва изоҳ бериб ўтиришнинг даври ўтди, эскича бошқариш қолиплари ва усулларидан қутула олмаётган раҳбарлардан қатъий воз кечадиган вақт келди. Бугун ҳаётнинг ўзи қорхона ва бирлашмаларни бошқаришда замонавий фикрлайдиган, пухта тайёргарликка эга бўлган менежерларга таянишни талаб этмоқда", дея таъкидлади.

Шундан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг топшириғига кўра, прокуратура органлари томонидан мазкур йўналишга қаратилган тадбирлар режаси ишлаб чиқилди ва жойларда ишбилармонлик муҳитини янада ривожлантириш, соҳага оид қонунлар ижросини таъминлаш, шунингдек, тадбиркорларни янги қабул қилинаётган метёрий ҳужжатлардаги соҳавий имтиёзлар билан таништириш мақсадида учрашувлар ташкил этилмоқда.

Косонсой тумани ҳокимлигида мутасадди идоралар раҳбарлари иштирокида бўлиб ўтган мажлисда ҳам ана шу мақсадларни ўзида жамлади. Маълумки, Косонсой — ҳунармандлар маскани. Ишбилармонлик, тадбиркорлик бу замин аҳли қонига аллақачон сингиб бўлган. Уларнинг қай бирига боқманг, "Ишласам, ҳаракат қилсам, янгилик яратсам, ҳам оилам иқтисодида, ҳам жамият равангига ўзи ҳиссамни қўшсам, меҳнатим билан жаҳон бозорларини эгалласам", деган истак билан яшаётганини сезамиз.

Туман прокуратураси ҳам тадбиркор, ишбилармонларнинг ана шу эзгу ишларини қўллаб-қувватлаган ҳолда, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида муайян ишларни амалга ошириб келмоқда. Тадбиркорлардан келиб тушган мурожаатларни зудлик билан қабул қилиб олиш ва муаммоларни жойида бартараф этиш мақсадида прокуратурада ташкил этилган ишонч телефонлари доимий ишлаб турибди.

Қайд этиш жоизки, 2013 йил давомида туманда 66 та кичик бизнес субъектлари янгидан иш бошлаб, йил якунида ушбу секторда фаолият кўрсатаётган қорхоналарнинг умумий сони 894 тага етди. Иқтисодиёт тармоқларида кичик бизнеснинг улуши йилдан-йилга ўсиб, соҳада иш билан таъминланган аҳоли сони ошиб бормоқда.

Қувонарлиси, тумандаги кичик бизнес субъектлари томонидан ўтган йилнинг ўзида 778,6 минг АҚШ доллари миқдорида экспорт амалга оширилди. Бу 2012 йилга нисбатан 163,8 фоизга кўп демекдир. Бундан ташқари, тадбиркорлар томонидан 2590 та янги иш ўринлари яратилди.

Мазкур йўналишдаги фаолиятни ривожлантириш, қўллаб-қувватлаш мақсадида тумандаги тижорат банклари томонидан 10,8 млрд. сўмлик кредитлар ажратилди. Буларнинг 3,2 млрд. сўми кимса мuddатли, 7,6 миллиарди эса узок мuddатли кредитлардир. Табиийки, бу каби имтиёзлар ҳамда эътибор самарасидан баҳраманд бўлаётган ишбилармон ва тадбиркорлар янги-янги ташаббус, лойиҳаларни илгари суриб, жамият тараққиёти ва ривожига жонбозлик кўрсатиб келишмоқда.

Тадбиркорлар учун ташкил этилган тадбирда маърузачилар томонидан ана шу жиҳатлар алоҳида эътироф этилди. Қонунчилигимизда ақс этаётган кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектлари учун ҳуқуқ ва имтиёзлар, тадбиркорлик билан шуғулланиш истагидаги фуқароларга давлат рўйхатидан ўтиш шартлари тушунтириб берилди.

Тадбир сўнггида иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олдилар.

Иқтисодиёт ва солиқ тизими билан боғлиқ қонунлар ижросини таъминлаш мамлакатимиз тараққиётининг муҳим омили ҳисобланади.

Шу боис, прокуратура органлари томонидан давлатга етказилган иқтисодий зарарларни аниқлаш ва ундириш, яширин иқтисодиётни фош этиш, нақд пул маблағларининг банкдан ташқари қонунчилик билан таъминланган мақсадида вилоят прокуратураси органлари томонидан СВОЖДЛҚК департаментининг вилоят бошқармаси ва бўлимлари билан ҳамкорликда вилоят марказий банки томонидан тақдим этилаётган маълумотлар доимий равишда ўрганиб боришмоқда. Бу борада чора-тадбирлар белгиланиб, аниқланган қонунбузилиш ҳолатларига нисбатан тегишли прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилмоқда.

Хусусан, "Ўзбекистон почтаси" ОАЖ Сариосий туман почта алоқа тармоғи "Сариосий-2" алоқа бўлими хабарчиси С.Жўраев 5 нафар пенсионернинг 1 млн. 794 минг сўмдан ортиқ пенсия пулини имзоларни сохталаштириш йўли билан талон-торож қилган. Шунингдек, у 86 нафар пенсионердан коммунал тўлов учун йилгилан 2 млн. 488 минг сўм пулларни фазнага қирим қилмасдан, жигилдонига урган.

Сохта «прокурор»нинг қилмишлари

2013 йилнинг 2 декабрь кўни ўзини прокурор деб таништирган Б.Ахуновнинг хатти-ҳаракатларидан фуқаролар Р.Юсупов, А.Мамасиддиқов ва Э.Чоршанбиевлар норози бўлиб, унга нисбатан қонуний чора қўришни сўраб, Фаргона вилоят прокуратурасига мурожаат қилишди. Вилоят прокуратураси томонидан ўтказилган тадбирда Б.Ахунов фирибгарлик йўли билан жабрланувчилардан 400 АҚШ долларини олган пайтда, жиноят устидан ушланган. Унинг ёнидан қиммий ишлов берилган пулар ашёвий далил сифатида олинган.

Қирқ тўрт ёшни қоралаган, олий маълумоти, Наманган шаҳрида рўйхатда туриб, Фаргона шаҳрининг А.Қодирий мавзесида яшаб юрган Бахтиёр Ахунов фирибгарлик касб қилиб олган олгирлар сирасидан бўлиб чиқди. Муқаддам уч марта жиноий жавобгарликка тортилган, шу жумладан, фирибгарлик жиноятини содир этиб судланган. Амнистия актилари қўлланилиб, жиноят иши тугатилган, ҳазони ўташдан озод этилган. Бироқ тавба қилмаган сохта "прокурор" туғилиб-ўсган шаҳрида отнинг қашқасига айланиб, "фириблари" ўтмай қолгач, Фаргона шаҳрида енг шимарганча содда одамларни чўш туршироқчи бўлади. Ўзи каби "Алдар кўса"ни ҳам доғда қолдириш "илим"ни пишик-пухта эгаллаган Ҳ.Мамадалиева билан "ҳамкор"лики йўлга қўйди. Устамон аёл "клиент" топиб, сохта "прокурор" орқали турли "муаммолар"ни ҳал этишча содда фуқароларни ишонтириб, ўзига огдириб олишининг ҳадисини олган эди.

Жумладан, наманганлик Р.Чоршанбиева даволаниб ётганида Ҳ.Мамадалиева билан танишди. Узаро сўхбатда турмуш ўртоғи билан ҳаж сафарига бориш учун қўллаб-қувватлаган таниш-билишлари йўқлигини айтиб, нолийди. "Пихи қайрилган" Ҳ.Мамадалиева Фаргона вилоят прокурорини яхши биламан, ҳукуматда ва Диний қўмитада юқори лавозимларда ишлайдиган танишлари орқали ҳаж сафарига рухсатнома олиб беришим мумкин, дея аёлни ишонтиришга муваффақ бўлади. Р.Чоршанбиева турмуш ўртоғи билан биргаликда "ҳожатбарор" аёл қўйган тўзоққа тушади. Ўзлари алдангани етмаганидек, ақинлари бўлган А.Мамасиддиқовнинг ҳам оиласи билан ҳаж сафарига бориб келиши учун фирибгардан рухсатнома олишда қўллаб-қувватлаш илтимос қилишди. Ҳ.Мамадалиева рухсатнома масаласини ҳал қилиш учун юқори лавозимдаги танишларига 500 АҚШ долларидан бериш зарурлигини кистириб ўтади. Унинг сўзларига лаққа тушган Р.Чоршанбиева ҳамда А.Мамасиддиқовнинг кўёви Р.Юсупов 2013 йилнинг июнь ойида фирибгар аёл орқали сохта "прокурор" Б.Ахуновга бериб қўйиш учун 500 доллاردан 1000 АҚШ доллари йиғиб беришади. Шундан сўнг, август ойида Фаргона шаҳрида Б.Ахунов улар билан қўришди, гўёки, пойтахтда юқори лавозимларда ишловчи танишлари орқали ҳаж сафарига жўнатишни нақд қилиб қўйди.

Бахтиёр АБДУРАХИМОВ,
Фаргона вилоят прокурори ёрданчиси

Қонунчи йўлини танабл, сохта "прокурор"нинг ваъдасига ишонган бу фуқаролар оқибатда доғда қолишди. 2013 йилда ҳаж сафарига бора олишмади. Орадан бир ой ўтиб, Б.Ахунов Фаргона шаҳрида А.Мамасиддиқов, унинг кўёви Р.Юсупов ва Э.Чоршанбиева билан учрашди. Ҳаж сафарига ҳаракатни биров кечроқ бошлаганларини ваҳ қилиб кўрсатди. Уларни яна алдаб, энди умра сафарига албатта жўнатаман, дея яна қўйиларини пуч ёнғоққа тўлдирди. Бу сафар уларга 400 АҚШ доллари беришлари зарурлигини уқтирди.

Унинг сохта "прокурор"лигини, ўзлари эса алданганиларини пайқаб қолган соддадилар Фаргона вилоят прокуратурасига мурожаат қилишди. Жиноят устидан қўлга олинган фирибгарнинг қилмишлари суд ҳукмига ҳавола этилди.

Ушбу жиноят ишининг тафсилотлари ҳар қандай муаммони ҳал этиш, мушкул вазиятдан чиқиш учун воситачилигини тақлиф этиб, бунинг учун "хизмат ҳақи" беришга далолат этган, гапни дўндирадиган қимсаннинг қармоғига илиниб қолишдан эҳтиёт бўлишга, етти ўлчаб, бир кесишга ундайди, деб ўйлаймиз. Қиссадан ҳисса шуки, биринчи бор қўриб турган ҳожатбарор кимса, ёнқи, сафардами, бошқа бирон-бир сабаб биланми, бир неча кун бирга бўлишга тўғри келган ҳамроҳингиз, ҳатто эски танишингиз юқори лавозимларда ишловчи яқин кишини "ишга солиб", мушкулнингизни осонгина ҳал қилиб беришни нақд қилиб қўйса, билингки, фирибгар тўзоқ қўйпти. Унинг кўёва ваъдаларига махлиб бўлмасдан, ўша заҳоти этак қоқсангиз, ўзингиз ва яқинларингизни алданиб, қўйиб қолишдан асрайсиз.

Прокурор суда фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилади

"Прокуратура тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 2-моддасига кўра, прокуратура органларининг асосий вазифалари қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ҳамда эркинликларини, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқланадиган манфаатларини, Ўзбекистон Республикаси конституциявий тузумини ҳимоя қилиш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилишдан иборатдир.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2004 йил 11 майда "Судларда фуқаролик ишлари кўрилишида прокурор иштирокининг самарадорлиги ва таъсирчанлигини ошириш тўғрисида"ги 22-сонли буйруғига биноан, фуқарони муомала лаёқати чекланган ёки муомалага лаёқатсиз деб топиш, шунингдек, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш, ҳуқуқни тиклаш ёки чеклаш тўғрисидаги ишлар кўрилишида прокурор иштирокининг мажбурийлиги белгиланган.

Ана шу талаблардан келиб чиққан ҳолда Тошкент вилоятининг туман-шаҳар прокурорлари томонидан вояга етмаганларнинг манфаатларини кўзлаб мунтазам равишда амалий ишлар қилинмоқда. Хусусан, Паркент туман прокуратураси томонидан вояга етмаган М.Ахматованинг манфаатини

кўзлаб жавобгар Б.Юлдашевга нисбатан даъво аризаси берилди. Унда жавобгар ўзига тегишли бўлган "Нексия" автомобиласи билан вояга етмаган М.Ахматовани уриб юборганлиги, жабрланувчи оғир тан жароҳатлари билан касалхонага етказилганлиги баён этилиб, жавобгардан маънавий зарар ўрнини қоплаш мақсадидан 4 млн. сўм ундириш сўралган эди.

Мазкур даъво аризаси фуқаролик ишлари бўйича Чирчиқ туманлараро судининг 2013 йил 6 март кунги ҳал қилув қарори билан тўлиқ қаноатлантирилди.

Зангиота туман прокурори томонидан 2-гурӯх ногирони К.Юсуповнинг манфаати ҳимоя қилинди. Бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси Зангиота туман бўлиmidан ногирон фойдасига тоvon пулини ундириш ҳақидаги даъво аризаси фуқаролик ишлари

бўйича Зангиота туманлараро судининг 2013 йил 4 февралдаги ҳал қилув қарори билан қаноатлантирилди.

Ушбу тоифадаги ишлар бўйича даъво талаблари тахлили шуни кўрсатмоқдаки, судлар томонидан бу турдаги айрим ишлар кўрилишида қонунлар ва Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми қарори талабларига амал қилинмаган. Жумладан, фуқаролик ишлари бўйича Уртачирчиқ туманлараро судининг 2013 йил 8 февралдаги ҳал қилув қарорига кўра, Қуйичирчиқ туман прокурорининг оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш ҳақидаги даъвоси қаноатлантирилиб, жавобгар П.Сейдановани ўғли, 1999 йил 26 ноябрда туғилган Сейданов Мумтоз Тулаберди ўғлига нисбатан оналик ҳуқуқидан маҳрум этиш белгиланади.

Иш ҳужжатларига кўра, Сейданова Патма ёлғиз она бўлиб, ҳеч қаерда ишламастан, фуқаро З.Андабаев билан ижарада яшаган, ишлаб топан пулига мунтазам равишда спиртли ичимлик ичиб, ўғлини моддий ва маънавий томондан таъминлашга бефарқ бўлиб келган.

Ўзбекистон Республикаси Оила кодексининг 80-моддаси 4-қисмида суд ота-оналик

ҳуқуқидан маҳрум қилиш тўғрисидаги ишларни кўриб чиқишда боланинг таъминоти учун ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилинган ота-онадан (уларнинг биридан) алимент ундириш масаласини ҳал қилади, деб белгиланган. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 1998 йил 11 сентябрдаги 23-сонли қарори ҳамда 2002 йил 14 июндаги 11-сонли қарорига асосан киритилган ўзгартириш ва қўшимчалар билан "Болалар тарбияси билан боғлиқ бўлган низоларни ҳал қилишда судлар томонидан қонунларни қўллаш амалиёти тўғрисида"ги Қарорнинг 18-банди ҳамда Оила кодексининг 81-моддасига мувофиқ, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиниш ота-онани болаларини таъминлаш мажбуриятидан озод қилмайди. Шу сабабли суд жавобгарни ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилишда Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик-процессуал кодексининг 205-, 207-моддалари қоидаларига асосланиб, ундан алимент ундириш тўғрисидаги масалани, бундай даъво қўзғатилган-қўзғатилмаганлигидан қатъи назар, ҳал этиши шарт.

Бирок, суд қайд этилган

Дамира ХАМЗИНА,

Тошкент вилоят прокуратураси бўлим катта прокурори

қонун ва Олий суд Пленумининг қарори талабларига риоя қилмай жавобгар П.Сейдановадан вояга етмаган ўғли М.Сейдановнинг таъминоти учун алимент ундириш масаласини ҳал қилмаган.

Юқорида қайд қилинган асосларга кўра, вилоят прокуратураси томонидан фуқарор иштирокининг асосий мақсад ва вазифалари Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва "Прокуратура тўғрисида"ги Қонунга мувофиқ, фуқаролар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг бузилган ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоя қилиш, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга, суд қарорларини қонуний, асосли ва адолатли чиқарилишига кўмаклашишдан иборатдир.

Хулоса қилиб айтидиган бўлсак, фуқаролик суд ишларини юритишда прокурор иштирокининг асосий мақсад ва вазифалари Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва "Прокуратура тўғрисида"ги Қонунга мувофиқ, фуқаролар, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг бузилган ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоя қилиш, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга, суд қарорларини қонуний, асосли ва адолатли чиқарилишига кўмаклашишдан иборатдир.

Аёллар спортига эътибор

Юртбошимиз жорий йили "Соғлом бола йили" деб эълон қилар экан, "Фарзандлари соғлом юрт қузраган бўлур, қузраган элнинг фарзандлари соғлом бўлур" деган ҳалқимизнинг ҳикмати гапини яна бир бор ёга олам. Зеро, ушбу йилнинг асосий мақсад ва вазифалари сирасига соғлом болани вояга етказишда бошқа соҳалар билан бирга, спортнинг аҳамиятини кучайтириш ҳам киритилди.

Айниқса, қиз болалар ўртасида жисмоний тарбия ва спортни, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш мазкур йил мазмунига айланди.

"Ешларни жисмоний ва маънавий жиҳатдан мутаносиб ривожлантиришга қаратилган бу тизимнинг йўлга қўйилиши хар томонлама тўғри бўлганини бугун ҳаётнинг ўзи тасдиқлаб бермоқда, — деди Президентимиз шу йилнинг 28 январь кунги Оқсаройда Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик кенгашининг навбатдаги йиғилишида. — Шаҳару қишлоқларимизда бунёд этилган замонавий спорт мажмуаларида болалар спорт билан мунтазам шугулланиб, саломатлигини мустаҳкамламоқда. Соғлом, кучли, мард ва қатъиятли бўлиб камолга етмоқда. Фарзанд-

ларимизнинг иродаси тобланмоқда, турмуш тарзи, дунёқараш ўзгармоқда".

Дарҳақиқат, Ўзбекистон истиқлолнинг дастлабки кунларидан узоқ истиқболни кўзлаб, фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта бахтли бўлишлари шарт, деган эзгу ниятни ўз олдига асосий мақсад қилиб қўйган эди. Утган давр мобайнида ушбу олижаноб мақсад йўлида микёси ва аҳамияти жиҳатидан улкан ишлар амалга оширилди. Болаларнинг соғлом туғилиши ва соғлом улғайиши учун барча зарур шароитлар яратилди. Болалар ва ўсмирлар ўртасида спортни омаллаштириш, соғлом ҳаёт тарзини қарор топтириш, баркамол авлодни шакллантиришнинг ноёб тизими йўлга қўйилди. Болалар спорти таълим-тарбия соҳасининг узвий қисмига айланди.

Мамлакатимизда қизларни спортга жалб этиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Улар учун миллий менталитетимизга хос кийимлар ишлаб чиқарилмоқда, аёл мураббий ва ўқитувчиларни тайёрлашга кенг ўрин берилмоқда. Бу қизлар ўртасида спортнинг янада омаллашиши, уларнинг соғлом, бакувват ва дуркун бўлиб улғайишида муҳим омил бўлаётди. Бугун юртимизда 842 минг нафарга яқин қизлар спорт билан мунтазам шугулланмоқда.

Фарзандларимизнинг хар томонлама соғлом бўлиб улғайишида жойларда ташкил этилаётган турли спорт мусобақалари ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда. Ёшлар орасида спортга қизиқиш, соғлом бўлишга интилиш кучайиб бормоқда. Хусусан, Самарқанд шаҳридаги "Сартепа спорт мажмуаси"да Самарқанд вилоят прокуратурасининг ташаббуси билан вилоят ҳокимлиги ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия, вилоят халқ таълими бошқармаси ва Республика Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси вилоят филиали томонидан бадий гимнастика бўйича "Соғлом бола йили"га бағишланган вилоят очик биринчилиги ўтказилди. Унда мусобақанинг туман ва шаҳар босқичида муваффақият қозонган 7 ёшдан 14 ёшгача бўлган 100 нафарга яқин маҳоратли гимнастикачи қизлар иштирок этди.

Қизгин ва муросасиз кечган баҳсларда самарқандлик Шаҳризода Каюмова, Тахмина Икромова, Назира Ахророва, Ангелина Левченко, Алеска Газерова, каттакўрғонлик Баҳора Тошпўлатова, Каттакўрғон шахрлик Шаҳзода Каттабекова, жомбойлик Парвина Журабоева, пастандаромлик Шаҳзода Нарзуллаева, иштихонлик Ситорабону Анварова, Адашой Турдиева, пахтачилик Дилшоода Нарзуллаева, қўшарботлик Умида Кенжаева, тайлоқлик Хилола Қодирова,

Шерзод МАҲАММАДИЕВ,
Самарқанд вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

нарпайлик Салима Иброҳимовалар тенгдошларига ўз маҳоратларини намойиш этишди.

Мусобақа якунида ғолиб ва савриндорлар ташкилотчилар томонидан қимматбаҳо эсдалик совғалари билан тақдирландилар. Шунингдек, бадий гимнастика бўйича республика ва халқаро микёсда ўтказилган мусобақаларда юкори натижаларга эришган бир гуруҳ самарқандлик бадий гимнастикачи қизларга ҳам ташкилотчиларнинг эсдалик совғалари топширилди.

Кези келганда айтиб ўтиш лозимки, мамлакатимизда хар йили хизмат фаолиятида намуна кўрсатган туман-шаҳар ҳокимликлари ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия масъул котиблари ўртасида "Йилнинг энг яхши масъул котиби" танлови ўтказиб келинади. Танлов натижаларига кўра, Жомбой туманининг вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия масъул котиби Жаҳонгир Рашидов ғолиб деб топилди. У билими, дунёқараш, қонунчилик талабларини қай даражада ўзлаштирилгани ҳамда амалиётда татбиқ эти олганлиги билан шу даражага лойиқ қўрилди. Бир неча йилдири, Ж.Рашидов туманда вояга етмаганлар ўртасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга ва болалар спортининг ривожланишига муносиб ҳисса қўшиб келмоқда.

Мамлакатимизда "Соғлом бола йили" деб эълон қилинган жорий йилда бу борадаги ишлар кўлами янада кенгайди. Жамиятимизда соғлом турмуш тарзини ва спортни юксалтириш, айниқса, қизлар спортини ривожлантириш борасидаги ишлар изчил давом эттирилади.

Коррупцияга қарши курашининг ўзига хос аҳамияти

/Давоми.
Бошланғичи 1-бетда/

Айтиш жоизки, Ўзбекистон Марказий Осиёда биринчилардан бўлиб "Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуни қабул қилди. Шунингдек, Бош прокуратура ва Адлия вазирлиги томонидан конвенция талабларидан келиб чиққан ҳолда норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларининг аксилкоррупциявий экспертизасини ўтказиш методикаси ишлаб чиқилди. Шу нарсани алоҳида таъкидлаш кераки, коррупциянинг олдини олишга қаратилган институционал механизмларни ислох қилишда Юртбошимиз томонидан 2010 йил 12 ноябрда эълон қилинган "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси" муҳим аҳамият касб этмоқда. Қисқа қилиб айтганда, юқорида кўрсатиб ўтилган далилларнинг ўзи бу соҳада бугун юртимизда қилинган ишларнинг кўлими ҳақида тегишли тасаввур беради.

Юқорида таъкидлаганимиздек, бугунги кунда коррупция муаммосига жаҳоннинг деярли ҳар бир мамлакатаи дуч келмоқда. Аммо бу коррупция даражаси ҳамма ерда бир хил деган маънони англатмайди. Коррупциянинг вужудга келиш сабаблари турли мамлакатларда ҳар хил бўлиб, тарихий босқич ва ижтимоий-иқтисодий тараққиёт

даражаси билан белгиланади. Шу боис, коррупциянинг олдини олиш ва унга барҳам беришнинг универсал маъмурий-ҳуқуқий воситаларини ишлаб чиқиш қийин масала ҳисобланади.

Шунга қарамай, хорижий давлатларнинг бир қанчаси, жумладан, АҚШ, Канада, Франция ва Голландия каби мамлакатларда давлат бошқаруви соҳасида коррупциянинг олдини олиш ва унга барҳам беришга қаратилган бир қатор норматив-ҳуқуқий актлар ишлаб чиқилган. Масалан, АҚШ қонунчилигида давлат хизматчисининг қўшимча (асосий) вазифа учун иш ҳақидан ташқари) даромад олиш ҳуқуқи ҳам чекланган. Бу чеклаш ҳокимият учала тармоғининг барча хизматчиларига нисбатан ҳам татбиқ этилади.

АҚШ федерал қонунчилигида давлат ҳокимияти органларини тарқ этган собиқ давлат хизматчиларининг иш фаолиятини чеклайдиган нормалар ҳам назарда тутилган. Давлат хизматчиси ўз хизматини ўташ даврида муайян муаммоларни ҳал қилишда ҳуқуқат мансабдор шахси сифатида шахсан ва катта ваколатлар билан иштирок этган бўлса, у истеъфога чиққаннан кейин ижро этувчи ҳокимият органлари томонидан шунга ўхшаш муаммоларни ҳал қилишда бировнинг манфаатларини расман ва ҳар қандай шаклда ифода этишга ҳақли эмас.

Канаданинг жиноят қонунчилигида мувофиқ, "мансабдор шахсларни пора эвазига оғдириш", "ҳуқуқатни алдаш", "ман-

сабдор шахс томонидан содир этилган ишонччи суиистеъмол қилиш" ҳолатлари мансабдорлик жиноятлари ҳисобланади. 1985 йилда Канадада давлат хизматчиларининг хизмат вазифалари ва шахсий манфаатлари ўртасида тўқнашув юз берган ҳолда улар амал қилиши шарт бўлган ҳулқ-атвор қоидаларини ўзидан жамлаган кодекс қабул қилинган. Қонун чиқарувчининг фикрига кўра, мазкур қоидаларнинг мақсади — "давлат аппарати ва давлат хизматчиларининг ҳалоллигига жамиятнинг ишончини ошириш"дан иборат.

Францияда давлат хизмати тизимидаги коррупциянинг олдини олиш ва барҳам бериш мақсадида сайланиб қўйиладиган барча давлат хизматчиларига ва коррупция тасирига берилиши мумкин бўлган жамоат хизмати кадрларига ўз мол-мулки ва даромадлари ҳақида мустақил идораларга маълумот бериш мажбуриятини юклаш тўғрисида қарор қабул қилинган. Бундан ташқари, давлат аппарати юқори мартабали ходимларнинг даромадлари ва мол-мулки ҳақидаги декларациялар кенг миқёсда ошкор этилишини таъминлайдиган ҳуқуқий ва ташкилий асослар яратилган.

Шу каби, Голландия ҳуқуқати коррупциянинг олдини олиш ва унга барҳам бериш мақсадида коррупция хатти-ҳаракатлари, шу жумладан, порахўрлик ва

хизмат мавқеини суиистеъмол қилишда фош этилган давлат хизматчиларига нисбатан амалдаги Жиноят кодексидан назарда тутилган жазоларни оғирлаштиришга ҳаракат қилган. Бу ҳолат шу билан белгиланадики, сўнгги йилларда мамлакатда ўз мансаб мавқеи ёки хизмат вазифаларидан давлат ҳокимияти органларида янада мустаҳкамроқ мавқега эга бўлишга ҳаракат қилаётган уюшган жиноий тузилмаларнинг манфаатлари йўлида фойдаланган бир қанча сиёсатчилар ва жамоат арбоблари аниқланган ва жиноий жавобгарликка тортилган. Шу билан бирга, давлат хизмати тизимидаги коррупциянинг олдини олиш ва унга барҳам бериш мақсадида бир қанча ташкилий-ҳуқуқий чора-тадбирлар ишлаб чиқилган.

Айтиш кераки, коррупция ҳолларини аниқлашга қаратилган тезкор таълилий ва қидирув ишларни ташкил этиш юзасидан Ўзбекистон Республикаси прокуратура органлари томонидан самарали фаолият олиб боришмоқда. Хусусан, коррупциянинг олдини олиш ва унга қарши курашиш самарасини янада ошириш мақсадида бошқарув ва иқтисодий соҳада ҳамда жойларда тарғибот ишлари тўла ишга солиниб, аҳолининг ҳуқуқий маданияти ошириляпти. Шунингдек, ушбу соҳага оид қонунбузарликлар учун

Хидир КАРИМОВ,
Бош прокуратура ички
хавфсизлиги таъминлаш
инспекцияси бошлиғи

жавобгарлик ва жазо муқаррарлигини тушунтириш бўйича профилактика ва тарғибот ишлари мунтазам равишда олиб боришмоқда.

Бугунги кунда коррупциянинг илдишларини бартараф қилиш учун мунтазам равишда иқтисодий ислохотлар олиб боришмоқда ва давлат бошқарувини таъкомиллаштириш дастури ҳаётга татбиқ этилмоқда. Айниқса, иқтисодиётимизнинг муҳим таянчи бўлиб бораётган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, турли назорат органлари томонидан уларнинг фаолияти юзасидан тегишли ишларни янада камайтириш бўйича Президентимиз раҳбарлигида бир қатор самарали ишлар амалга оширилди. Бу эса ўз ўрнида ижобий натижалар бермоқда.

Хулоса ўрнида шунга айтиш лозимки, мазкур иллатга қарши курашишда нафақат давлат органлари, балки барча фуқароларимизни бirlлаштирган ҳолдагина самарали натижаларга эришиш мумкин. Бу борада олиб бориладиган муваффақиятли саъй-ҳаракатлар жамиятимизнинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳаётида муҳим рол ўйнайди.

Шарҳ

Далилларга асосланган тиббиётнинг қонуний асослари мустаҳкамланади

Мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш учун белгиланган йўналишнинг амалга оширилиши ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларидан бугунги тезкор даврда жиноятчилик билан курашишнинг замонавий илмий ишланмалари ва техник воситаларини амалий фаолиятга жорий қилишда янгича ёндашишнинг талаб қилмоқда. Шу боис, замонавий технологиялардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш шахста нисбатан оғир ва ўта оғир жиноятларни очиб, тергов қилишда ҳамма уларни содир этган шахсларнинг қидирувида катта аҳамиятга эгадир. Айниқса, далилларни ДНК-таҳлили (генетик экспертиза) методи билан олиш жаҳон амалиётида ўзининг юқори самарадорлигини исботлаган ҳолда, ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятида илмий-техник ютуқлардан кенг фойдаланишнинг янги истиқболли йўналишларини белгилаб бермоқда.

Айтиш кераки, юртимизда бу масалаларни қонун йўли билан тартибга солиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 14 ноябрдаги Қарори билан тасдиқланган "2012-2015 йилларда Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Х.Сулаймонова номи Республика суд экспертизаси марказини ривожлантириш дастури"нинг 1-бандига мувофиқ, "Геном бўйича давлат рўйхатига олиш тўғрисида"ги Қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди. Олий Мажлис Қонунчилик палатасига тақдим этилган ушбу қонун лойиҳаси биринчи ўқишда депутатлар томонидан қабул қилинди.

Дарҳақиқат, фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига хавф солиш, босқинчилик каби ўта оғир жиноятларни тергов қилишда, одамнинг ДНК тузилиши тўғрисидаги яқна тартибдаги ахборот (геном маълумоти)га эга объектларни ўрганиш зарурати юзага келганда, ДНК-таҳлили алоҳида долзарб аҳамиятга эга бўлади. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан ДНК-таҳлили имкониятларидан фойдаланиш ушбу турдаги жиноятларнинг ҳар қандай қўрилишларига қатъий чек қўйилишининг самара-

ли воситаси бўлиб хизмат қилади ва бу Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳаёти, соғлиғи ва мулкка бўлган конституциявий ҳуқуқларини таъминлашнинг зарур шарти бўлиб ҳисобланади. Террористик хуружлар, халқаро ва реңидив жиноятчиликни тергов қилиш ва уларнинг олдини олиш учун генетик экспертизанинг юқори самарадорлигини алоҳида қайд этиш зарур.

ДНК-таҳлиладан фойдаланиш имкониятини кенгайтиришнинг муҳим воситаси бўлиб, айрим тоифадаги шахсларнинг, хусусан, потенциал жихатдан жиноятларни содир этишга мойиллиги бўлган шахслар ДНК профилиларининг маълумотлар базаларини яратиш ҳисобланади. Жаҳон амалиёти жиноятчилик билан курашда самарали восита ҳисобланган генетик ахборот маълумотлар базаларининг фаол яратилиши ва ривожлантирилганлиги тўғрисида гувоҳлик беради. Кейинги йилларда давлатлараро шартномалар доирасида ва Интерпол раҳнамолигида миллий маълумот базаларини халқаро базаларга интеграциялаш бўйича иш бошланди. Ҳуқуқий давлат шароитларида ушбу масаланинг ҳал этилиши

геном бўйича рўйхатга олиш масалаларининг қонун томонидан тартибга солинишини талаб қилади.

Геном бўйича рўйхатга олиш фуқаронинг шахсий сирини ташкил қилувчи генетик ахборот олишни кўзда тутди. Ундан фойдаланиш шахсининг қонун томонидан муҳофаза қилинадиган ҳуқуқ ва эркинликларига таъсир кўрсатади. Шу сабабли, демократик жамият шартлоларида геном бўйича рўйхатга олиш масаласи, айниқса, мажбурий тартибда амалга оширилганда қонун билан ҳуқуқий тартибга солиниш мақсада мувофиқдир.

Ўзбекистонда геном бўйича рўйхатга олишнинг ҳуқуқий асосларини яратиш, геном бўйича рўйхатга олишни амалга ошириш принциплари ва турларини белгилаш, геном бўйича рўйхатга олиш объектлари ва субъектларини аниқлаш, уни ўтказишга, айниқса, материал ва геном маълумотларни сақлаш ва ундан фойдаланишга қўйиладиган асосий талабларни белгилаш лойиҳанинг асосий мақсади ҳисобланади. Лойиҳа асосан шахси аниқланмаган мурдалар бўйича одам шахсини аниқлаш, Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни қидириш, қариндошлик алоқаларини аниқлаш, геном маълумотларига эга биологик излар (объектлар) бўйича жиноятларнинг олдини олиш, очиб ва тергов қилиш масалаларини самарали ҳал этишга қаратилган.

Таъкидлаш жоизки, тақдим этилаётган лойиҳани ҳуқуқий тартибга солишнинг асосий предмети бўлиб, Ўзбекистон Республикасида геном бўйича рўйхатга олишда юзага келадиган муносабатлар ҳисобланади. Геном бўйича рўйхатга олишни ўтказиш доирасида

Олимжон ЎСАРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Қонунчилик палатаси депутати

барча шахси аниқланмаган мурдалар, жиноят содир этилган жойда топиладиган биологик излар, бедарак йўқолган шахслар, шунингдек, оғир ва ўта оғир жиноятларни содир этганликлари учун ҳукм этилган шахслар бўйича геном маълумотларнинг миллий маълумотлар базаси шакллантирилади. Бу биринчи навбатда одам ўлдириш, номусга тегиш, террористик актлар каби жиноятларнинг очилиши, шунингдек, шахси аниқланмаган мурдаларнинг шахсини аниқлаш бўйича ишларнинг самарадорлигини анча ошириш имконини беради.

Албатта, келажакда ушбу қонуннинг амалга киритилиши икки асосий йўналишлар бўйича республика бюджет маблағларидан молиялаштирилиши талаб қилади: иқтисослаштирилган суд-экспертиза лабораториясини яратиш ва жиҳозлаш; ҳар йиллик сарфлаш материаллари билан таъминлаш.

Қонун лойиҳасини тайёрлашда Буюк Британия, Франция, Германия, Канада ва Россия каби чет мамлакатларнинг геном бўйича рўйхатга олиш тажрибаси ўрганиб чиқилди ва бунга бизнинг юртимизда ҳам татбиқ этиш мақсада мувофиқлиги белгиланди.

Хулоса қилиб айтганда, жиноятларни содир этишга мойиллиги бўлган шахсларнинг геном бўйича рўйхатга олиниш профилактика аҳамиятга эга бўлиб, уларни жиноятларни содир этишдан ушлаб турувчи омил бўлиб хизмат қилади ва бу ўз навбатида мамлакатдаги криминоген вазиятни яхшилашга ижобий таъсир кўрсатади.

Конун устуворлиги таъминланмоқда

Давлатимиз раҳбари томонидан тақдим этилган "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"да суҳуқуқ тизимида амалга оширилаётган ислохотларнинг муваффақияти кўп жиҳатдан одамларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданият даражасига боғлиқлиги, мамлакатимизда ҳуқуқий таълим ва маърифатни, жамиятда ҳуқуқий билимлар тарғиботини тубдан яхшилашга йўналтирилган кенг қўламли чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиш зарурлиги таъкидланган. Ушбу дастурнинг амалга оширилиши аҳолининг инсон ҳуқуқ ва эркинликларига нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлишини, фуқароларда қонунларга иттифоқдорлик туйғуси янада ортишини таъминлашга қўлай этилган. Шу асосда кейинги йилларда бир мунча ишлар амалга оширилиб, бу ўзининг ижобий самарасини бермоқда. Бу жараёнда прокуратура органлари ҳам ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда.

Жиззах вилоят прокуратураси органлари томонидан ҳам қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида кўплаб амалий ишлар қилинмоқда. Бунда асосий эътиборимизни иқтисодий эркинлаштириш, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес субъектларини қўллаб-қувватлаш, қишлоқ ҳўжалиги, суд-ҳуқуқ соҳасида ислохотларни жадаллаштиришга доир қонунлар, Президент фармон ва қарорлари ижросининг таъминланишига қаратганмиз. Бу йўналишларда аниқланган қонунбузилиш ҳолатлари прокурор назорати ҳужжатлари қилиш орқали мунозаам бартаараф қилиниб, қонунийликни таъминлаш, ҳуқуқбузарликнинг олдини олишнинг қатъий чоралари қўриб борилмоқда.

Жумладан, вилоят прокуратураси органлари томонидан ўтган 2013 йилда ўтказилган 1718 та текшириш натижаларига кўра 6765 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлашилди. Мансабдор шахсларнинг 1817 та ноқонуний ҳужжатлари прокурор протестлари асосида бекор қилиниб, қонунга мувофиқлаштирилди. Аниқланган қонунбузилиш ҳолатларининг олдини олиш мақсадида 451 нафар мансабдор шахс оғохланитрилиб, 2449 нафар фуқаронинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган текширишларда 757 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги "Иш

ҳақи ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарорининг ижроси таъминланиши юзасидан доимий назорат олиб борилмоқда. Биринчи даражада тўловларнинг амалга оширилиши ҳамда нақд пул тушуми прогноз кўрсаткичларининг тўғри белгиланиши ва амалда баҳарлиги алоҳида назоратга олиниб, соҳага масъул бўлган раҳбар ходимларга нисбатан қатъий прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилди. Шаҳар-туманлар ҳокимлари ҳамда ДСИ бошлиқлари қонунбузилишига йўл қўймайлик ҳақида расман оғохланитрилиб, аниқ чора-тадбирлар белгиланганлиги ўзининг самарасини берди. Натижада 2013 йил ноябрий ойининг 40,5 млрд. сўмлик, декабрий ойининг 42,9 млрд. сўмлик иш ҳақлари тўлиқ тўлаб берилди. Шунингдек, ноябрий ойининг 24 млрд. 500 млн. сўмлик ва декабрий ойининг 26 млрд. 600 млн. сўмлик пенсия пуллари жорий йилнинг 1 январь кунига қадар тўлиқ тўланиши таъминланди. Бу борадаги қонунчилик ижроси юзасидан ўтказилган текширишларда 4 та тақдимнома киритилди. 17 нафар мансабдор шахс интизомий, 33 нафари, шу жумладан, 8 нафар банк раҳбарлари маъмурий жавобгарликка тортилди. 100,7 млн. сўмлик етказилган зарарлар ихтиёрий ундирилди. 5,3 млрд. сўмлик иш ҳақини ундириш бўйича судларга 765 та ариза киритилиб, 936 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш соҳасида ваколатли идораларга 40 та тақдимнома киритилди. Файриқонуний ҳужжатларга 214 та протестлар келтирилди. Прокурор қарор ва тақдимномалари асосида 252 нафар шахс интизомий, 6 нафари маъмурий жавобгарликка тортилди. Етказилган 26,8 млн. сўмлик зарарлар ихтиёрий қопланди. Судларга 207 та ариза киритилиб, 144 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди, жиддий қонунбузарликлар юзасидан 13 та жиноят иши

қўзғатилди. Жумладан, "Ўзбекистон почтаси" ОАЖнинг Фориш почта алоқа тармоғи мансабдор шахслари ва бошқалар 2013 йил октябрь-ноябрь ойлари учун ажратилган 43,7 млн. сўм пенсия пуллари ўзлаштиргани ва 96,2 млн. сўм пенсия пулларининг мақсадсиз сарфлашгани фош этилди.

Аҳолини иш билан таъминлаш ва янги иш ўринлари ташкил этиш мақсадида ишлаб чиқилган бандлик дастури асосида жами 44072 та янги иш ўринлари яратилиб, режа 100,4 фоизга баҳариланганлиги ҳақида ҳисобот берилган. Бироқ, бандлик ва иш ўринлари ташкил этиш жараёни ўрганилганда, вилоят меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бошқармаси раҳбарлари томонидан меҳнат ярмаркаси ўтказилганлиги ҳақидаги расмий ҳисобот ҳужжатлари сохта-лаштирилгани аниқланди. Мазкур ҳолат юзасидан айбдорлар жазага тортилди.

Йил мобайнида бевосита вилоят прокуратураси ташаббуси билан 53 марта бўш иш ўринлари ярмаркалари ўтказилди. Уларда 2699 та иш берувчи корхона ва ташкилотлар 8439 та бўш иш ўринлари билан қатнашиб, 3485 нафар фуқарога ишга жойлаштириш учун йўланмалар берилган ва улардан 2833 нафари иш билан таъминланган.

Президентимизнинг тадбиркорлиқни қўллаб-қувватлаш, уларнинг фаолиятига асоссиз аралашилишнинг олдини олишга қаратилган фармон ва қарорлари ҳамда Бош прокурорнинг соҳавий буйруғи талабларидан келиб чиқиб, мунтазам назорат тадбирлари амалга оширилди. Бу борада аниқланган қонунбузилиш ҳолатларига нисбатан 48 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилди. Жиддий қонунбузарликлар юзасидан 3 та жиноят иши қўзғатилди. Масалан, ОАТБ "Агробанк"нинг Мирзачўл филиали собиқ бошқарувчиси Ш.Искандаров 2008-2009 йилларда банкка кредит олиш учун мурожаат қилмаган бир қанча фермер ҳўжаликлари номига жами 200 млн. 300 минг сўм кредит маблағини сохта ҳужжатлар асосида расмийлаштириб, талон-торож қилган. Мазкур ҳолат юзасидан Ш.Искандаров ва бошқаларга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, айбдор шахслар тегишли тартибда жавобгарликка тортилди.

Прокуратура органларида ташкил этилган ишонч телефонларида тадбиркорлардан келиб тушган 119 та мурожаатнинг 110 таси ҳал қилиниб, шундан 77 таси қаноатлантирилиб, уларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. Шу даврда прокуратура органлари томонидан тадбиркорлар билан ўтказилган 281 та учрашувларда 15 нафар тадбиркорлар 204 млн. сўм кредит олиб берилишида, 73 нафарига қури-

лиш ва фермер ҳўжалиги ташкил қилиш учун 442 га. ер майдони ажратилишида, 83 нафарига иш фаолиятини олиб боришга рухсатнома олинишига ёрдам кўрсатилиб, 2025 нафар тадбиркорга ҳуқуқий маслаҳатлар берилди.

Тадбиркорларнинг фаолиятига ноқонуний аралашуш, уларга тўсқинлик қилиш, мурожаатларини белгиланган тартибда қўриб чиқмаслик каби қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйган мансабдор шахсларга нисбатан тегишли прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб келинмоқда. Масалан, Мирзачўл туманидаги "Назар Малик" фермер ҳўжалиги раҳбари С.Абдуназаров мурожаатида ОАТБ "Агробанк"нинг Мирзачўл филиали томонидан техника воситаси сотиб олиш учун кредит ажратиш тўғрисидаги аризаси қонуний ҳал этилмаганлигини билдирган. Вилоят прокуратурасининг амалий ёрдами билан фермер ҳўжалигига транспорт воситаси сотиб олиш учун 138 млн. сўм кредит ажратилди. Тадбиркорнинг мурожаатини қўриб чиқмасдан, қонун талабини бузган банк раҳбари А.Эшонқулвога нисбатан маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилди.

Бугунги кунда қишлоқ аҳолисининг яшаш тарзини яхшилаш борасида кўплаб эзгу ишлар амалга оширилмоқда. Шулардан бири Президентимизнинг 2009 йил 3 августдаги "Қишлоқ жойларда уй-жой қурилиши қўламини кенгайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори ҳисобланади. Унга асосан вилоятнинг 22 та қишлоқ массивларида намунавий лойиҳалар асосида 550 та уй-жойлар қурилиши амалга оширилди. Бу мақсадлар учун 67 млрд. 516,6 млн. сўм маблағлари молиялаштирилган. Бу борада ўтказилган текширишлар натижасида жиддий қонунбузарликлар юзасидан 6 та жиноят иши қўзғатилди. Жумладан, Фориш туманида намунавий уй-жойлар қурилишини олиб бораган "Жавохирлар дунёси" хусусий фирмаси ҳамда "Қишлоққурилишвест" МЧЖ техник назоратсиз Ю.Баратов томонидан 410,4 млн. сўм пул маблағлари ўзлаштириб юборилган. Суд ҳукми билан Э.Хидиров 9 йилга, Ю.Баратов эса 7 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Фуқаролик судларига 3,9 млрд. сўмлик зарарни ундириш ҳақида 222 та ҳамда ҳўжалик судига қиймати 177,2 млн. сўмлик 9 та даъво аризалари киритилиб, 117 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. Ўтказилган назорат тадбирлари давомида 4 нафар фермер ҳўжаликлари билан банк муассасалари, 3 нафарининг электр таъминоти корхоналари, 2 нафарининг нефть корхоналари ва 1 нафарининг "Қишлоқҳўжалик-

Аброр САЙЁТОВ,
Жиззах вилоят прокурори
ўринбосари

кимё" корхонаси томонидан ҳуқуқлари бузилганлиги аниқланди. Уларга 509,6 гектар ер майдони, 169,6 тонна минерал ўғит, 5,5 тонна бугдой, 2 тонна омухта ем маҳсулотлари, 226 млн. сўм банк кредити маблағлари олинишида ва 110,8 млн. сўм иш ҳақлари ундириб берилишида амалий ёрдам ўрсатилди.

Шунингдек, ёшларнинг ҳуқуқий ҳимояси ва вояга етмаганлар ҳақидаги қонунлар ижроси устидан назорат соҳасида бир қатор ишлар амалга оширилди. Таълим муассасаларида бюджет маблағларининг мақсадли сарфланиши, болаларни тарбиялаш, уларга таълим бериш, соғломлаштириш, таълим муассасалари моддий-техника базасида оқилона фойдаланиш бўйича прокурор назорати олиб борилди. Жумладан, Фалларол транспорт ва хизмат кўрсатиш касб-ҳунар коллежи директори Р.Атамуродов 2,949 минг сўм, бош ҳисобчи Ж.Ҳасанов 6,169 минг сўм ва хазиначи А.Мамиров 6,584 минг сўм пуллари иш ҳақи ва моддий рағбатлантириш ҳисобидан асоссиз равишда ўзларининг пластик карталарига туширишган. Уларга нисбатан қўзғатилган жиноят иши амнистия актига асосан ҳаракатдан тугатилган.

Фуқаролар ва юридик шахсларнинг мурожаатларини қўриб чиқиш, ҳал этиш ва фуқаролар қабули ишларини яхшилаш чоралари қўрилди. Хусусан, йил давомида мурожаатлар 7724 тани ташкил этиб, 2012 йилга нисбатан 1281 тага қўлайганлигини қўриш мумкин. Келиб тушган мурожаатлардан 3073 таси бевосита прокуратурада ҳал қилиниб, бу кўрсаткич аввалги даврдан 1060 тага кўпдир. Фуқароларнинг вазирларни қаноатлантириш 403 тадан 615 тага қўйилган. Яна бир эътиборли жиҳат — прокуратура органларига мурожаат қилган фуқаролардан 1119 нафарининг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Ариза ва шикоятлар асосида ўтказилган текшириш натижаларига кўра мансабдор шахсларнинг 153 та ноқонуний ҳужжатларига протестлар келтирилди, ваколатли идораларга 38 та тақдимнома киритилди. 139 нафар мансабдор шахс интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортилиб, жиддий қонунбузарликлар юзасидан 50 та жиноят иши қўзғатилди. Етказилган моддий зарарнинг 46,5 млн. сўми айбдор шахслар томонидан ихтиёрий ундирилди.

Қисқа қилиб айтганда, ҳар бир ишда қонун устуворлигини, фуқаролар ҳуқуқларининг ҳимоя қилинишини таъминлаш прокуратура органлари зиммасига алоҳида масъулият юклайди.

Яқинда жиноят ишлари бўйича вилоят суди Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг бир неча бандлари билан айбланган хусусий талбиркор Собир Мўминовга (исм-фамилиялар ўзгартирилган) нисбатан ўз ҳукмини эълон қилди.

Ўзбилармонлик

жиноий жавобгарликка етақлади

Тўлқин ДАДАМИРЗАЕВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг Наманган вилоят
бошқармаси катта инспектори

С.Мўминов 2012 йил 18 январда чакана савдо қилиш ҳуқуқи билан экспорт-импорт операциялари фаолияти билан шуғулланиш учун гувоҳнома олиб, банкда ҳисоб рақами очгач, ўзини бошқача сеза бошлади. Гўё ушбу ҳужжат кўпдан буён орзу қилиб юрган катта-катта "операция"ларини амалга ошириши учун бир қалқондек эди.

У зўр иштиёқ билан ишга киришар экан, Россия Федерациясидан танишлари билан алоқага чиқди. Елиб-югуришлари тезда натижа бериб, бир неча хусусий фирмалар билан шартнома имзолашга эришди. У ушбу шартномалар аслида қонуний эмаслиги, агар унга асосланган ҳолда савдо операцияларини амалга оширсан, жиноятчи сифатида жавобгарликка тортилишини яхши биларди. Аммо у ўз билганича иш юритди.

С.Мўминов 2012 йилнинг февралдан декабрь ойи охирига қадар 919 892,3 минг сўм дебет ва кредит айланмасини амалга оширди. Шунингдек, ўша йилнинг февраль ойидан бошлаб Россия Федерациясидан ёғоч ва бошқа маҳсулотларни олиб келиб, юртимиздаги бозорларда нақдига сотишни йўлга қўйди. Яъни 1 422 600 АҚШ долларига ёғоч, 63 450 АҚШ долларига ун ва 241 500 АҚШ долларига бўғдой маҳсулотлари олиб келиб сотди. Орадан ҳеч фурсат ўтмай 1 727 550 АҚШ доллари ёки 3 267 110,9 минг сўмлик импорт операциясини амалга ошириб қўйди. Таассуфки, у савдодан тушган маблагини 2 348 218,6 минг сўмини назорат-кассасига қирим қилмади. Банкка ҳам топширмади. Бунинг ўзига хос сабаби бор эди. Яъни у аввалдан валюта сотишни, шу орқали ҳам даромад орттиришни кўзлаганди.

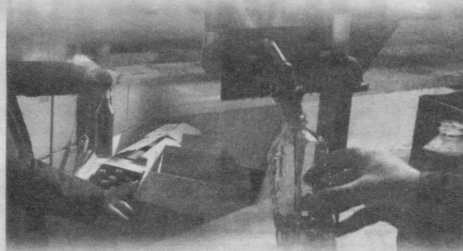
Шу боис, ўз кирдикорларига қонуний тус бериш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Жисмоний шахсларнинг нақд хорижий валютани олиб келиши ва олиб чиқиб кетишини тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ва Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинган "Жисмоний шахслар томонидан нақд хорижий валютани Ўзбекистон Республикасига олиб кириш ва Ўзбекистон Республикасидан олиб чиқиш тартиби тўғрисида"ги йўриқнома талабларига зид равишда "VISA" пластик карточкасининг банк айланмаси қўчирмаларини сохталаштиришга киришди. Бунинг учун "Ипак йўли" банкнинг "Чилонзор" тумани бўлими ва амалиёт бошқармаси муҳри ва тамғасини, шунингдек, банкнинг мансабдор шахслари имзоларини сохталаштириб, ушбу ҳужжатларнинг қалбаки эканини билган ҳолда божхона ходимларига тақдим этди.

Ишлар у кўзлаганидек "мароми"да кетиб борар. С.Мўминов бундан руҳланган ҳолда янги-янги режалар тузарди. Шу аснода у Наманган шаҳрида яшовчи ўзига нотаниш бўлган фуқаролардан 46 199,5 минг сўмга тенг қийматдаги 21 840 АҚШ долларини сотиб олиб, уни яна қайта сотиш орқали ҳам фойда ола бошлади.

Унинг қилмишлари узоққа чўзилмади. Ўтказилган ҳужжатли текширишлар унинг барча кирдикорларини фош этди. Шунда ҳам "отдан тушса-да, эгаридан тушмаган" С.Мўминов талбиркорлик фаолияти билан боғлиқ ҳужжатлар ва бланкаларни терговга тақдим этмай, уларни йўқотиб юборди.

С.Мўминов ҳам бир муддат ноқонуний йўллар билан топган пуллари ортидан айшини суриб юрди. Бирок, охир-оқибат топганидан йўқотгани кўп бўлди. Аввало, эл орасида топган обрўси бир чақалик бўлди, жиноятчи сифатида қора курсисига ўтирди ва жазосини олди.

Мойфурушнинг қилмиши фош бўлди

Мамлакатимизда кичик бизнес ва талбиркорликнинг ривожига устувор вазифа сифатида қаралмоқда. Шу боис, ушбу соҳани ривожлантириш борасида Президентимиз Ислоҳ Каримовнинг ташаббуси билан талбиркорлик субъектларининг фаолиятини қўллаб-қувватлашга қаратилган бир қатор фармон ва қарорлар қабул қилинди. Натижада талбиркорликнинг ривожлантиришнинг жаҳон стандартларига мос ҳуқуқий асослари яратилаётир.

Бирок, фуқароларимиз орасида мўмай даромад орттириш мақсадида қонунларни четлаб, ноқонуний фаолият юритаётган шахслар ҳам учраб турибди. Бу каби қимсаларнинг фаолиятини фош қилиш борасида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан муайян ишлар амалга оширилмоқда. Пиро-

Лампочка «операцияси»

Республикаимизда кейинги йилларда талбиркорликни тараққий эттириш ва ҳуқуқий ҳимоя қилиш тизими янада такомиллаштирилди. Мазкур соҳага она кўлаб қонун ва қонуности ҳужжатлари қабул қилиниб, улар талбиркорларни эркин фаолият олиб боришлари учун мустаҳкам ҳуқуқий қафолат бўлиб хизмат қилаётир.

Давлатимиз томонидан яратиб берилаётган бундай имкониятлардан тўғри фойдаланган ишбилармон фуқаролар нафақат ўзларига, балки жамиятимизга ҳам муносиб фойда келтиришмоқда. Бирок, баъзи қимсалар "ётиб қолунча отиб қол" қабилда иш юритиб, бу борадаги қонунларни четлаган ҳолда жиноят кўчасига кириб қолаётгилар.

Тошкент шаҳрида 2009 йилдан буён фаолият юритиб келаётган "Matlubot Baraka Impeks" масъулияти чекланган жамияти директори Бехзод Собиров ҳам жиноятга жазо муқаррарлигини ёдидан чиқарди, шекилли, нафсига қўлоқ тутиб, боши берк кўчага кириб қолди. Оқибатда эса қонун олдида жавоб беришига тўғри келди. Электр лампочкалар билан ноқо-

нуний савдонини амалга ошириб, катта фойда олмақчи бўлган Б.Собировнинг қинғир йўл билан топган фойдаси бурнидан чиқди. У Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 13 февралда қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасида чакана савдо қоидаларини ҳамда Ўзбекистон Республикасида умумий оватланиш маҳсулотларини (хизматларини) ишлаб чиқариш ва сотиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида"ги Қарорига зид равишда, 26 млн. сўмлик электр лампочкаларини номаълум шахсларга нақд пулга сотиб юборди. Ушбу қинғирликка қонуний тус бериш учун "Активиз" МЧЖ билан сохта шартнома тузиб, жиноятини яширади. Мўмай пул майдек ёқиб қолган Б.Собиров ноқонуний ҳаракатлари-

ни давом эттириб, бу сафар 17 млн. сўмлик электр лампочкаларини номаълум шахсларга пуллаиди ва "Trivial Avinak" МЧЖ билан сохта шартнома тузишга муваффақ бўлди.

Халқимизда "ёлғоннинг умри қисқа бўлади", деган нақл бежизга айтилмаган. Б.Собиров ҳам фаолиятига ёлғон аралаштириб, қонунларимизни четлаган эди, узоққа бора олмади. Текширишларда унинг қилмишлари ошқор бўлди. Ўзи эса тегишли тартибда жазосини олди.

Этибор, имтиёз ва қўллаб-қувватлашлар аслида ҳалол ишлаган, амалдаги қонун-қоидалар асосида иш юритаётган талбиркорлар учун бўлиб, уларни четлаган ҳолда манфаат кўришга интилганлар эса қонун олдида жавоб берадилар.

Ким кўп зарар кўрди?

Ҳар қандай иқтисодий жиноят давлат ва жамият манфаатларига зарар етказиши. Бу борада валютафурушчини таъкиллаб ўттиш ўринли бўлади. Чунки, бундай хатти-ҳаракат учун қонунда белгиланган қатъий чоралар бўлса-да, баъзи балнафс шахслар пулфурушликдан ўзларини тия олишмаяпти. Бундайлар билмиб туриб, миллий валютанимиз қадрига даҳл қилишмоқда.

Кува туманида яшовчи Орифжон Мусаев осон пул топишининг йўли пулфурушликда, деб билганлар тоифасидан бўлса, олий маълумотли Абдулазим Акбаров бирон касб-ҳунар этагидан тутмай, аксинча, пулфурушнинг югурдаги бўлишини ўзига лозим топганлардан экан.

А.Аkbаров жиноий шериги О.Мусаевнинг топширигига кўра ишончли харидор излаб юрган пайдада, ўзига аввалдан таниш аёлларни ўчратиб қолади. Улардан АҚШ доллари кераклиги ҳақида эшитган А.Аkbаров шу заҳоти қанча доллар керак бўлса, топиб беришини айтади. Харидор бир АҚШ долларини 2810 сўмдан сотиб олишга рози бўлади. А.Аkbаров уяли телефон орқали О.Мусаевга ишончли ха-

Рўзимаҳмад ТУРСУНКУЛОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг Сурхондарё вилоят бошқармаси
матбуот гуруҳи катта инспектори

вардида, ноқонуний тарзда, санитария-гигиена талабларига хилоф равишда инсон ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлигига жавоб бермайдиган сифатсиз маҳсулотлар ишлаб чиқараётган шахсларнинг фаолиятига чек қўйилмоқда.

СВОЖЖДЛҚК департаментининг Ангор туман бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тадбирда фуқаро С.Очилов яшаш хонадонидида мойжувоз дастгоҳи ўрна-тиб, чигитдан ёғ ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланиб келаётганлиги аниқланди. Тадбир давомида унинг уйдан мойжувоз ускунаси, 670 кг. чигит, 2250 кг. кунжара, 365 литр мой ва бошқа товар-моддий бой-ликлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Мутахассисларнинг хулосасига кўра, С.Очилов томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотлар истеъмол учун яроқсиз ҳамда инсон ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлиги талабларига жавоб бермайдиган маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва сотиш орқали мўмай даромад орттирмоқчи бўладилар. Натижада эса суднинг қора курсисидан жой оладилар.

Мазкур ҳолат юзасидан С.Очилов Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг тегишли моддаси билан айбдор деб топилиб, суд ҳукми билан қонуний жазога тортилди.

Нур бор жойда, соя бўлганидек, С.Очиловга ўшаган шахслар ўз манфаатларини халқниқидан устун қўйиб, истеъмолчиларнинг ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлиги талабларига жавоб бермайдиган маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва сотиш орқали мўмай даромад орттирмоқчи бўладилар. Натижада эса суднинг қора курсисидан жой оладилар.

Шахриддин ЖАББОРОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг Тошкент
шаҳар бошқармаси катта суриштирувчиси

Дилмурод НАЗИРОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг Кува туман бўлими бошлиғи

ридор топганлиги ҳақида хабар беради.

Эртаси куни А.Аkbаров О.Мусаевдан 15 минг АҚШ доллари олиб, уни 42 млн. 150 минг сўмга ўзи топган харидорга сотади. Валютафурушлар қўлга кири-тилган фойдаларини тақсимлаётган пайтларида, хо-надонга СВОЖЖДЛҚК департаментининг Кува туман бўлими ходимлари кириб келишди.

Судда О.Мусаев ҳамда А.Аkbаровлар ўз айбларига тўлиқ иқдор бўлиб, қилган ишларида пушаймон экан-ликларини билдиришди. Шундан сўнг, суд ўз ҳукми-ни эълон қилди. Унга кўра, айбдорларга энг кам ой-лик иш ҳақининг 75 баравари миқдоридида жарима жа-зоси тайинланди. Улардан ашёвий далил сифатида олинган 15 минг АҚШ доллари давлат эгаллигига ўтқа-зилди.

Бу қимсалар қонунда тақиқланган фаолият билан шуғулланиб, давлат ва жамият манфаатларига иқтисодий жиҳатдан зарар етказишган эди. Натижада ўзлари ҳам жиддий зарар кўрдилар.

Суд-ҳуқуқ ислоҳотлари ва инсон омили

Мамлакатимизда ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш ҳамда фуқаролик жамиятини шакллантириш жараёни жазал суръатлар билан ривожланиб бораётган ҳозирги вақтда жамият ҳаётининг барча жабҳаларида, шу жумладан, суд-ҳуқуқ соҳасида ҳам туб ислоҳотлар амалга оширилмоқда.

Ижтимоий ҳаётнинг барча жабҳаларида олиб борилаётган ислохотлардан кўзланган асосий мақсад фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимоясини таъминлашдан иборат.

Давлатимизда бу борада кенг қамровли ва узоққа мўлжалланган дастурларга асосланган аниқ режалар ишлаб чиқилган.

Ўзбекистон демократик ислохотлари чуқурлаштириш йўлидан борар экан, бу борада энг устувор вазифалардан бири — инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, фуқароларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш деб белгилаб олинди. Президентимиз Ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлидан борар экан, бу борада энг устувор вазифалардан бири — инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, фуқароларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш деб белгилаб олинди. Президентимиз Ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлидан борар экан, бу борада энг устувор вазифалардан бири — инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, фуқароларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш деб белгилаб олинди.

Бу борада қўйилган вазифаларни амалга ошириш ва ислохотлар муваффақияти кўп жиҳатдан жамиятда янги вужудга келаётган муносабатларни тартибга солишга қаратилган мукамал ҳуқуқий базанинг яратилганлиги ҳамда ижтимоий ҳаётда фуқароларимизнинг ҳуқуқ ва эркинликла-

ри тўла таъминланганлигига боғлиқдир.

Мамлакатимизда инсон ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашнинг ишончли механизми шубҳасиз, суд ҳокимиятидир. Дарҳақиқат, мустақил Ўзбекистонда давлат ҳокимияти тақсимланишининг реал жорий этилиши том маънода чинакам суд ҳокимиятининг қарор топишига йўл очди. Суд тизимини ислоҳ қилишда энг аввало, судларнинг чинакам мустақиллигини таъминлашга эътибор қаратилмоқда. Фақат шу ҳолатда судга кишилар жазоловчи орган сифатида эмас, балки ўз ҳуқуқ ва эркинликларини, қонуний манфаатларини ҳимоя қилиши лозим бўлган орган сифатида мурожаат қиладиган бўлади ва суд ҳокимиятининг ҳақиқий мустақил учинчи тармоғига айланади.

Мамлакатимизда бугунги кунга келиб, суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотларнинг бир неча босқичи муваффақиятли амалга оширилди.

Биринчи босқич, мустақиллик кўлга киритилган даврдан 2000 йилгача бўлган даврни ўз ичига олади. Бу даврда мамлакатимизда Асосий Қонунимиз — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва

бошқа бир қатор қонунлар қабул қилинди. Мақсад — инсон ҳуқуқларини амалга оширувчи органлар ва давлат идораларининг ҳуқуқий базасини яратилганлиги асоси бўлди.

Иккинчи босқич — 2001 йилдан 2005 йилгача бўлган давр. 2001 йилнинг 29 августда "Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Мазмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонуннинг қабул қилиниши ислохотларнинг узвий давоми бўлди.

Суд-ҳуқуқ ислохотларининг учинчи босқичи Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 1 августдаги "Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида"ги ва 2005 йил 8 августдаги "Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида"ги Фармонларининг эълон қилиниши билан бошланди, деб ҳисоблаш мумкин. Президентимиз Ислоҳотларнинг таъкидлаганидек, суд — одил судловнинг олий нуқтаси ва унинг ролини ошириш ҳуқуқий давлат барпо этиш йўлидаги қонуний жараён. Шу муносабат билан прокуратура органларига тааллуқли бўлган ваколатларнинг бир қисми судларга ўтказилиши

юртимизда олиб борилаётган суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотларнинг мантиқий изчиллиги бўлди. Бу энг аввало, инсоннинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликлари дахлсизлигини ҳимоя қилиш билан алоқадор масалаларга тегишлидир.

2014 йил 20 январь кун "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилинди.

Мазкур қонун асосида суд тизими билан боғлиқ қатор қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритилди. Жумладан, эндиликда судьялик лавозимига сайланганлиги ёки тайинланганлиги туфайли ишдан озод қилинган шахсларга уларнинг ваколатлари тугаганидан кейин судьялик лавозимига сайланишига ёки тайинланишига қадар эгаллаб турган аввалги иши (лавозими) берилиши белгиланди. Бунда иш (лавозим) мавжуд бўлмаганда эса аввалгисига тенг бошқа иш (лавозим) берилиши қайд этилди.

Ушбу қоида энг аввало Мехнат кодексига ўз аксини топди. Кодекс "Судьялик лавозимига сайланган ёки тайинланган ходимларни ишга жойлаштиришдаги қўшимча қафолатлар" номи 69-1-модда билан тўлдирилди.

Бундан ташқари, "Судлар тўғрисида", "Ўзбекистон Рес-

Лутфия БОЗОРОВА,
Қашқадарё вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

публикасининг Конституциявий суди тўғрисида" ҳамда "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги Қонунларга ҳам юқоридаги масала юзасидан тегишли қўшимчалар киритилди. Жумладан, "Судлар тўғрисида"ги Қонунда ваколат муддатлари тугаган судьяларнинг ўртача ойлик иш ҳақи уларни янги ваколатлар муддатига қайта сайлаш ёки қайта тайинлаш учун ҳужжатлари кўриб чиқиладиган даврда ёхуд янги иш жойига ишга жойлаштирилгунча қадар, лекин кўпи билан уч ойгача сақлаб қолиниши ҳам белгилаб қўйилди.

Таъкидлаш жоизки, мазкур ўзгаришлар 2012 йил 2 августдаги "Суд тизими ходимларини ижтимоий муҳофаза қилишни тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Президент Фармони ижросини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқилган.

Мамлакатимизда олиб борилаётган инсон ҳуқуқлари соҳасидаги ички ва ташқи сиёсат, ўз навбатида, аҳолининг инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя қилиш, янги кўникма ва қадриятларни шакллантириш ҳамда инсон ҳуқуқларига ҳурмат-эҳтиром ва унинг умумиймиллат даражасида ривожлантирилишига олиб келмоқда.

Ўғрилик — ижтимоий хавфли жиноят

Маълумки, ҳар бир жамиятнинг иқтисодий асосларини ишлаб чиқариш қуроллари, воситалари ҳамда истеъмол молларидан иборат бўлган мулк ташкил қилади. Шунга кўра, мулкчилик шаклидан қатъи назар, уни ривожлантириш, ҳар қандай таъжовуз ва талон-торож қилишлардан ҳимоя қилиш давлатнинг муҳим вазифаларидан бири бўлиб келган. Ўзбекистон Республикасининг амалдаги жиноят қонунида мулкни талон-торож қилишнинг бир қатор шакллари учун жавобгарлик белгиланган бўлиб, улардан бири ўғрилик жиноятидир.

Ўзганинг мулкни яширин равишда талон-торож қилиш ёки ўғрилик иқтисодиёт соҳасидаги энг кенг тарқалган жиноятлардан биридир. Талон-торож қилишнинг барча шакллари ичида ўғрилик жинояти содир этилиш усули жиҳатидан энг хавфли кам деб топилган бўлиб, унда жиноий ёки руҳий таъсир этиш қўлланилмайди, айбдор уни содир этишда ўзидаги ваколатлардан ва мол-мулкни эгаллашда алдашдан фойдаланмайди. Айбдор ҳуқуққа хилоф ва яширин равишда, яъни бошқа шахслардан яширин ҳолда мулкдорнинг хоҳиш-иродасига қарши ўзганинг мулкни ўзлаштиради ва уни ўзининг мулк сифатида тасарруф эта бошлайди. Бироқ статистиканинг кўрсатишича, ўғрилик ўзганинг мулкни талон-торож қилишнинг энг кенг тарқалган усулидир ва бу унинг ижтимоий хавфлилигини оширади.

Иқтисодиёт соҳасидаги жиноятлар ва бошқа ҳуқуқбузарликлар мамлакатимизда амалга оширилаётган бозор ислохотларига жиддий хавф туғдиради, бозор иқтисодиётига хос бўлган хусусий мулкчиликнинг, бошқа турдаги мулкнинг муносабатларнинг шаклланишига ва ривожланишига тўққинлик қилади. Президентимиз Ислоҳотларнинг иқтисодий жиноятларга жазо тайинлашда жиноят қонунчилигини эркинлаштириш, либераллаштиришга алоҳида эътибор бериб, "Жиноят қонунчилигида иқтисодий соҳада жи-

ноят содир этган шахсларга нисбатан иқтисодий таъсир чораларини қўллаш имкониятларини кенгайтириш зарур. Бу қонунчилигимизда иқтисодий соҳадаги жиноятлар ва унинг учун жавобгарлик тушунчасини замон талабларига мос равишда ижро этишга асосланган янгича ёндашувдир", деган фикрнинг илгари сурганлар.

Талон-торож қилиш билан боғлиқ бўлган жиноятлар ичида ўғриликнинг кенг тарқалганлиги, бунинг натижасида Ўзгаларга жиддий зарар етаетганлиги, бундай хавфнинг олдини олишнинг тез ва самарали чораларини кўриш давр талаби эканлигини кўрсатмоқда.

Мисол учун, қуйидаги жиноят ишнинг олмас: жиноят ишлари бўйича Тошкент вилоят Зангиота туман судининг 2011 йил 15 июндаги ҳукмига кўра, фуқаро Рустам Ирисматов Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 169-моддасининг тегишли бандига биноан, яъни ўғрилик жинояти билан айбдор топилиб, унга 3 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси қўлланилган. 2013 йил июль ойида эса мазкур суднинг (ЖКнинг 46-моддасига асосан) ажрими билан озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Бунинг боиси, Р.Ирисматов биринчи қўлланилган жазодан тўғри хулоса чиқармасдан, 2013 йил 19 июнь кунги ўзи истиқомат қилган маҳаллада яшовчи фуқаро Д.Аманованинг ишончига кириб, 4 бош қўйини гўё боқиб бериш

мақсадида олиб чиқиб кетиб, фуқаро С.Салаховга 900 минг сўмга сотиб юборади.

Қонунийлик ва суд амалиёти жиноятчилар шахсининг хавфлилиги даражасини жазо муддати билан белгилашда муҳим омили сифатида эътироф этади. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 54-моддасида "Суд жазо тайинлашда содир этилган жиноятнинг хусусияти ва ижтимоий хавфлилиги даражасини, қилмишнинг сабабини, етказилган зарарнинг хусусияти ва миқдорини, айбдорнинг шахсини ҳамда жазони енгиллаштирувчи ва оғирлаштирувчи ҳолатларни ҳисобга олади", дейилган.

Юқоридаги хатти-ҳаракатлари билан ўғрилик содир этган ва жазо муддати тугамасдан туриб, фирибгарлик жиноятини амалга оширган Р.Ирисматовга суд жиноятнинг ижтимоий хавфи ошганлиги сабабли озодликдан маҳрум этиш жазосини тайинлади.

Суд-тергов ҳаракатларини ўрганиш шуни кўрсатадики, аксарият жиноятлар бир гуруҳ шахслар томонидан со-

дир этилади. Бироқ, Р.Ирисматов сингари шахсларнинг хатти-ҳаракатини жамият ва давлат учун ижтимоий хавфи юқори жиноят дея оламиз.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, инсонпарварлик тамойилларига йўғрилган қонунларимиз ва жиноят учун адолатли жазо тайинлаш, буларнинг барчаси мамлакатимиз иқтисодиётига, унда яшовчи фуқароларнинг мулкӣ ҳуқуқларига зарар етказишнинг олдини олишга хизмат қилади. Шу сабабли, бу каби жиноятларни кўриб чиқишга масъул бўлган суд ва тергов органлари содир этилган жиноятнинг оғир-енгиллигига эътибор қаратишлари, ўз навбатида, жиноят содир этган шахсга нисбатан одил жазо тайинлашга асос бўлади.

Рашк балоси

2012 йил 3 сентябрь куни соат тахминан 14:40ларда Чилонзор тумани 8-мавзеогаги хонадонлардан бирида, шу ерда истиқомат қилган, 1985 йилда туғилган Сабина Турғунова ҳамда 1991 йилда туғилган Хосият Эшмирзаевнинг (исм-фамилиялар ўзгартирилган) жасалари қотиллик аломатлари билан топилган.

Шерзод АЛИХОНОВ,

Бош прокуратура бошқарма АМИБ катта терговчиси

ходимлари кириб келиб, Сабинанинг жасади қотиллик аломатлари билан топилганини маълум қилишганда, хуши бошидан учиб, қарахт аҳволга тушиб қолди. Ўзига келган, пойтахтда отланди...

Намангандан Тошкентга меҳмон бўлиб келиб, бир қариндоши билан шаҳар айланган Орифжон тушлукдан кейин четроқдаги тумандан бир хонадонни икки кунга ижарага олди. Кечки пайт икки қиз билан танишиб қолиб, уларни ижарага олган уйга тақлиф қилди. Кўп ўтмай қизлар кириб келишди. Бир ўзини Сабина деб таништирди. Иккинчисининг исми Хосият экан. Шу кунги Сабина билан толганча бирга бўлган Орифжон уни ёқтириб қолди. Қизларни кузатгач, яна бир кун пойтахтда бўлиб, кейин уйига қайтди. Шу учрашувдан кейин ҳали уни, ҳали буни баҳона қилиб, Тошкентга келадиган, қиз билан учрашадиган бўлди. Кўп ўтмай, унга уйланмоқчи эканини маълум қилди. Гарчи Сабина турмушга чиққан, бир нафар фарзанди борлигини айтса-да, бу Орифжонни ниятидан қайтарма олмади.

Орада Самарқандга бориб, Сабинанинг онаси билан танишиб қайтди. Кейин Қозоғистонга ишлаш учун кетиб, икки ойдан сўнг у ердан қайтиб келган Орифжон турри Сабина ижарада яшайётган уйга йўл олди. Уни

Сабина билан Хосият қутиб олишди. Кечки пайт Сабина ишга боришини айтиб чиқиб кетди. Шу кетганча, эрталаб қайтиб келди. Туни билан ҳам хавотир, ҳам рашк ўтида қовурилиб чиққан Орифжон уни ҳақоратли сўзлар билан қутиб олди. Сабина ҳам шунга яраша жавоб қайтарди. Жанжал авжига чиқди. Сабина йигитга ҳеч қандай эмаслиги, ишига ҳам арилишга ҳаққи йўқлигини айтиб, меҳмонхонага чиқиб кетганда Орифжон чидаб туролмади. Орқасидан югуриб кирди, қизни бўға бошлади. Қиз овоз чиқармай, ерга йиқилгандан кейингина, қўлини бўшатди. Уни ўлди дея гумон қилиб, қилмишидан қўриб кетди. Шундай бўлса-да, тезда ўзини қўлга олиб, вазиятдан чиқиб йўлини қидира бошлади. Бир маҳал ухлаб ётган Хосиятни эслаб қолди. "Ахир у менинг бу ерда бўлганимдан хабардор-ку! Уни ҳам йўқотишим керак!"

У шундай ҳаёллар билан стол устида ётган ошхона пичоғини олиб, Хосиятнинг ёнига келди. Бир қўли билан бўғиб, ерга йиқитгач, пичоқни ишга солиди... Ишни битириб, ваннахонага ўтди. Юз-қўлини ювиб, меҳмонхонага кирса, Сабина нафас олапти. Уни судраб, ваннахонага олиб кирди ва кир ёйишга мўлжалланган арқонни бўйнидан айлантириб, яна бўға бошлади. Улганига ишонч ҳосил қилгандан кейин одамлар енгил табиятли қиз эканлигини билишсин, дея шиммини ечиб ташлаб, устига қойиб ёпиб қўйди. Сўнгра, ҳар иккала қизнинг қўл телефонларини олиб, уйни тарк этди...

Рашк туфайли икки инсон дунёдан бевақф қўз юмди. Бунга сабабчи бўлган қимса эса суднинг ҳукми билан 23 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Мазкур қотиллик жиноятини фош этиш йўлида ишга алоқадорлиги гумон қилинган шахслар терговга жалб қилиниб, уяли алоқа рақамлари таҳлил қилиниб, уларнинг яшаш хонадонларида тинтув, қўздан кечириш ва турли экспертизалар ўтказилиши таъминланди.

Натижада мазкур жиноят фуқаро Орифжон Собиров томонидан содир этилганлиги фош этилди...

Ота-она учун фарзандини вояга етказиб, уй-жойли қилиш-у, неварча-чеваралари қуршолида қарилқ гаштини суршидан ўзга бахт йўқ. 2009 йилда қизини турмушга узатган Қ.Собирова ҳам қанчалар хурсанд бўлган бўлса, неварали бўлганида ундан-да кўпроқ суюнди. Аммо, бундай хурсандчилик кунлари вақтинчалик экани, яқин келажақда уни нафақат хафа қиладиган, балки, дилини пора қилиб, фарзанд доғида ўртаядиган қайғули кунлар кутаётганини билмасди.

Эри билан қонуний ажрашмаган бўлса-да, турмушидан нолиб, уйига қайтиб келган қизи дабурустдан пойтахтга бориб, ишлайман деганда, она нима деярини билмай қолди. Бу ёқда ёш боласи бўлса...

Бироқ, Сабина қароридан қайтмади. Боласини онасига қолдириб, йўлга отланди. Бир неча кундан кейин кўнғироқ қилиб, Тошкентдаги кафелардан бирига ишга жойлашганини айтганда, онаси бироз бўлса-да, хотиржам тортиди.

Шу-шу Сабина ҳар икки-уч ойда келадиган, маошим дея 100-150 минг сўм пул ташлаб кетадиган бўлди. Қизи нима иш қилаётганини айтмаганидан кейин, онаси ҳам қизиқмади. Фақат Сабинанинг анча ўзгаргани, аникроғи, ўзига оро бериб, янада чиройлироқ бўлиб кетганини пайқайди-ю, бунга унчалик аҳамият бермади.

Аммо Сабинанинг навбатдаги келиши онасини бироз шошириб қўйди. У ўзи билан бир йигитни бошлаб келган эди. Йигитнинг исми Орифжон бўлиб, унинг айтган гапларини эшитган она энди нима дейишни ҳам билмай қолди. Орифжоннинг сўзларига қараганда, у Сабинани ёқтириб қолди, уйланиш мақсадида онасининг розилигини сўраб келибди.

Она нимаям дерди, қизи бир боласи билан турмушдан қайтиб келгани учун унга тўри келмаслигини тушунтириб, йигитга ўзига мос қиз топиб, уй-

ланишни маслаҳат берди. Орифжон бир сўзла, қайсар йигит экани, ҳаммасидан хабардорлигини айтиб, барибир Сабинага уйланишини, сўздан қайтмаслигини қайта-қайта таъкидлайверди. Бироқ она ҳам ўз сўзида турб олди.

Хуллас, эртасига Орифжон Сабина билан унинг боласини олиб, пойтахтга қайтди. Шу кундан бошлаб Орифжон тез-тез Сабинанинг онасига телефон қилиб, ҳол-аҳвол сўрайдиган бўлиб қолди. Август ойининг сўнгги кунги Сабина онасига кўнғироқ қилди-да, ишлари яхши эканини айтди. Аммо эртаси кунги пешингача қизидан телефон бўлмагидан ҳайрон бўлган она унга кўнғироқ қилди, ўчқик экан. Шу кунги кечгача яна бир неча марта қизининг телефон рақамини терди, яна ўчқик. Кўнгли гаш бўлиб, нима қилишни билмай қолди.

Эртасига эрталаб кечаги аҳвол такрорланди. Кўп ўтмай Орифжон телефон қилиб, Сабинанинг телефонига жавоб бермаётгани, бирор янгилик бўлса, айтишни сўраб, олов устига мой қўнғандек бўлди. Шу кунги онанинг кўли ишга бормасди, туни эса деярли бедор ўтказди.

Учинчи кунги эса уйига ҳудуд қўқни муҳофаза қилувчи орган

Элёрбек АБДУЛЛАЕВ,

Анджон вилоят прокуратура бўлим катта прокурори

қасида олинди.

Воқеа бундай бўлган эди: Пойтуғ шахрига ўз иши билан келган Бекназар тушлук вақтида миллий таомлар ошхонасига кириб боради. Тамадди қилиб ўтирган бир йигит ёнига жойлашади ва у билан танишиб қолади. Сўхбат мавзуси айланиб келиб, гиёҳванд моддаларга қадаллади.

— Агар "дори" топиб берсангиз, олардим, пули наҳд, — дейди янги таниши.

— Майли, ўзим чекмайман-у, лекин топиб беришим мумкин, — ваъда қилади Бекназар.

— Шундай қилинг, ака, — дейди йигит.

Бекназар уйига келгач, бу воқеа эсидан чиқди. Кутилмаганда янги таниши кўнғироқ қилгач, унга берган ваъдаси ёдига тушади-ю, маҳалладоши Иззатуллонинг хузурига боради. Иззатулло унга "дори" топиб бериб, Иззатуллонинг хонадонидан текширув ўтказилганида, бочка ичидан 408,24 грамм марихуана гиёҳвандлик моддаси ашёвий далил тариқасида олинди.

Жиноят ишлари бўйича Андижон шаҳар суди томонидан шерикларнинг қилмишлари кўриб чиқилди ва тўпланган ашёвий далиллар, гувоҳларнинг кўрсатмалари воситасида уларнинг айблари тўла тасдиқини топди. Ўзбекистон Республикаси Ж.К.нинг тегишли модда ва бандларига мувофиқ, жиноят содир этган уч нафар шахсга беш йилдан озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Бочка ичидаги оғу

Ҳаётдаги салбий омиллардан бири бўлмиш гиёҳвандлик кишининг тарбиясига, соғлом турмуш тарзига жиддий раҳна солади. Шу боис, ушбу иллатнинг илғизи қирқилиб, айбдорларга нисбатан тегишли жавобгарлик белгиланмоқда. Яқинда жиноят ишлари бўйича Андижон шаҳар судида ана шундай тургаги жиноятлардан бирига қонуний баҳо берилди.

Пахтаобод туманида яшовчи Иззатулло (исмлар ўзгартирилган) юқорида зикр этилган иллат домига илиниб қолди. Уч нафар фарзанднинг отаси бўлган бу кичик бирор жойда фойдали меҳнат билан шугулланиш ўрнига, гиёҳванд моддалар асирига айланди.

Кунларнинг бирида у 144,31 грамм марихуана гиёҳвандлик моддасини маҳалладоши, ўзи каби вақтинча ишсиз бўлган Бекназарга пуллади.

— Сен юз минг берсанг бўлади, — деди Иззатулло.

— Хозир ёнимда бунча пул йўқ-да!

— Майли, кейинроқ берсанг ҳам бўлаверади. Фақат чўзилиб кетмасин!

— Ҳўп, — деди Бекназар. У қора целлофандаги оғуни авайлаб қўлинига жойлади-да, уйига кетди.

Ярим тунда Мирзохиднинг телефони жиринглади. "Оббо, кечаси ҳам тинчлик йўғ-а", дея у гўшани кўлогига тутди.

— Мен, Бекназарман.

— Ҳа, ака, тинчликми?

— Тинчлик. Бизникига келсанг, бир илтимос бор эди...

— Эрталаб борсам бўлади-ми?

— Йўқ, хозирок етиб кел. Мирзохид уст-боштини наридан-бери эғнига илди-да, кўчага йўл олди. Бекназарнинг хонадонига яқинлашганида, уни уй соҳиби кўчада қутиб турган

экан.

— Тинчликми, бемаҳалда? — сўради Мирзохид норози оҳангда.

— Ҳа. Манавини, — у қўйидаги нарсасга ишора қилди, — Иззатулло акандан олгандим. Шунинг Иззосканга элтиб берасан. У ерда Носирбек деган йигит қутиб турибди. У сенга юз минг сўм беради.

Бекназар шундай деб Носирбекнинг телефон рақамини берди.

Бу "ҳожатбарорлик" ўзи учун қимматга тушишини уйлаб ҳам кўрмаган Мирзохид юз мингдан ўзига ҳам "улуш" тегишидан умид қилиб, тақлифга қўнди.

Мирзохид Бекназарнинг "омонат"ини олиб, йўлга чиқди. Белгиланган манзилга келгач, Носирбекка кўнғироқ қилди. Харидор шу атрофда экан, кўп куттирмай келди.

— Олиб келдингизми? — сўради у.

Мирзохид халтани йигитга тутқазди. Йигит ҳам чўнтагидан пул олиб, унга узатди.

Мирзохид пулни санамасданок, шимининг чўнтагига солди. Худди шу вақт уларнинг ёнига бир неча шахслар келиб, ўзларини ички ишлар ходимлари дея таништиришди ва махсус тадбир ўтказилаётганини айтишди. Йигитлар Андижон шаҳар тармоқ ички ишлар бошқармасига олиб келинди ва улардан ҳолилар иштирокида пул ва целлофан халтадаги оғу ашёвий далил тари-

Мустақиллик йилларида солиқ қонунчилиги соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар мамлакатимизда тадбиркорлик фалояти учун қўлай шарт-шароитлар яратишга, ишбилармонлик муҳитини яхшилашга, шу билан бирга, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни янада кенгроқ қўллаб-қувватлашга хизмат қиломқда.

Касбига нолойиқ инсон

Дилшод БАҲРОМОВ,

Тошкент шаҳар прокуратура бўлим АМИБ терговчиси

Аммо ана шу амалга оширилаётган ислохотларга панжа орасидан қараб, ҳузурига келган тадбиркорни қўллаб-қувватлаш, бошқача қилиб айтганда, хизмат вазифасини бажариш ўрнига, ўзининг шахсий манфаатини устун қўйиб, тамағирлик қилаётган баъзи бир мансабдор шахсларнинг учраб келаётгани ачинарли ҳол, албатта.

Мисол учун, Жамшид Имомов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ана шундай кишилар тоифасидан экан. У 2010 йилнинг март ойда Шайхонтохур тумани ДСИда катта давлат солиқ инспектори лавозимига тайинланди-ю, ўзгарди-қолди. Виждонининг эмас, нафсининг амри билан иш кўрадиган бўлди.

Одатий иш кунларининг бирида у бир ҳамкасбининг иш юритуварида бўлган "Odil Sherzod maks" ва "Saidarbor Sador servis" МЧЖ-ларига нисбатан тўпланган ҳужжатлар билан танишар экан, худди ҳазина толиб олгандай қўзлари қақнаб кетди. Мазкур жамиятлар устидан муқаддам жиноят иши қўзғатилиб, текширишда 1 млрд. 884 млн. 45 минг сўм солиқлардан қарздорлик аниқланган бўлиб, жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг ҳукмига асосан 191 млн. 547 минг сўм қарздорлик белгиланган экан.

Ҳар қандай ҳолатни ўзининг фойдасига ҳал қилишга уринадиган Ж.Имомов бу вазиятдан фойдаланиб қолмоқчи бўлди. Юқоридаги жамиятларнинг раҳбарларига дастлабки текширувда аниқланган қарздорликни компьютер базасидан чиқариб, ишчи ёпишлик учун хизмат ҳақи сифатида 5 минг АҚШ доллари сўради. Акс ҳолда, бу суммани уларнинг мол-мулкига қаратиши мумкинлигини айтиб, тадбиркорларнинг юрагига гулгулга солди ва уларни ўз "музикаси"га уйнатмоқчи бўлди. Ҳаммаси ўзи уйлаганидек кетаётганидан боши омонига етган солиқчини ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар оёғидан тортиб, ерга тушириб қўйишди.

Жамият раҳбарларидан 3 минг АҚШ долларини пора тариқасида олаётган Ж.Имомов ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан воқеа жойида қўлга олинди.

Ўз нафсини жиловлай олмаган, хизмат вазифасини суиистеъмол қилган солиқчиға одил суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди.

Вояга етмаганлар

Жиноятчилигининг олдини олиш

ва унинг ижтимоий-демографик тавсифи

Бугунги кунда вояга етмаганлар ҳуқуқларини таъминлаш давлат сиёсати даражасидаги устувор вазифалардан бири сифатида белгилаб олинган. Мантиқан бир-бирини давом эттириб келаётган "Соғлом авлод йили", "Ёшлар йили", "Баркамол авлод йили", "Соғлом бола йили" Давлат дастурларида жисмонан бақувват ва маънан етук авлодни тарбиялаш мақсадида ҳукумат томонидан белгиланган чора-тадбирлар ва улар бўйича амалга оширилаётган ишлар фикримизнинг яққол далилидир.

Олиб борилаётган барча ишлар биринчи галда оила мустаҳкамлиги ва унда соғлом авлодни тарбиялашга қаратилган.

Вояга етмаганлар ижтимоий-демографик тавсифининг мезони сифатида оилани кўрсатиш мумкин. Оила ҳар қандай инсоннинг ҳаётида катта аҳамиятга эга. Ҳеч бир давлатда тарбия муассасаси қанчалик такомиллашган бўлмасин, оила билан муносиб рақобат қила олмайд. Оиласининг йўқлиги, оилавий ноқорлик вояга етмаганларнинг шаклланишида бир қатор мураккабликларни келтириб чиқаради.

Криминологлар "тўлиқ оила" тушунчаси билан бир қаторда, "оилавий ноқорлик" тушунчасини ҳам кўриб чиқишади. Ушбу тушунчаларни назаримизда, ўхшаш тушунчалар

сифатида кўриб чиқиш унчалик тўғри эмас. Чунки, оилавий фаровонлики ота-оналардан бирининг борлиги билан асослашлик лозим. Бу кўп қиррали тушунча қуйидагиларни ўз ичига олади: оиладаги қийин моддий-маиший шароитлар; унинг маданий-таълим даражасининг пастлиги; ахлоқий (ахлоқсиз) муҳит ва бошқалар. Буларнинг барчаси ўспирин шахсининг шаклланишига ўзининг таъсирини ўтказиши. Оиладаги ахлоқий муҳит, ота-оналарнинг шахсий намунаси болаларнинг шаклланишида сўнгги ўринни эгалламайди. Оила атроф-муҳит ҳақидаги дастлабки маълумотларни бериш билан бирга, маълум бир тасаввур ва кўникмаларни ҳосил қилишга, турли хилдаги одамлар билан алоқаларга киришишга ёрдам беради.

Вояга етмаганлар жиноятчилигининг ижтимоий-демогра-

фик тавсифининг навбатдаги мезони таълим ҳисобланади. Маълумот даражаси инсоннинг муҳим тавсифидир. Юқори таълим даражаси аксилкриминоген кўрсаткич сифатида кўринади. У қанчалик юқори бўлса, жиноятни содир этиш эҳтимоли шунча кам, аксинча, у қанчалик паст бўлса, жиноятни содир этиш эҳтимоли шунча юқори бўлади.

Сир эмаски, жиноятчиликнинг олдини олишда ҳуқуқий тафаккурнинг юксаклиги ҳам муҳим аҳамият касб этади. Бунинг учун эса мутасадди давлат ва жамоат ташкилотлари ўзаро ҳамкорлик асосида тарбиявий, маънавий-маърифий ишларни амалга оширишлари лозим. Айниқса, ота-оналар болаларига ўсмирлик даврида жуда эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлишлари, маҳалла ахли ҳам бу масалага эътиборли бўлиши лозим. Бу давр тахминан 11-12 ёшдан 14-16 ёшга бўлган мuddат ораллида кечади. Айнан шу мuddат давомида вояга етмаганлар ўртасида жиноятчилик кўпроқ кузатилади.

Вояга етмаганлар жиноятчилигининг ижтимоий-психологик асослари аллақачон шаклланиб улгурган индивидуал қарашлар ва тасаввурлар ёки маънавий сифатларнинг ишланмаганлиги, юзага келган

вазиятни тўғри баҳолай олмаслик, ўз хатти-ҳаракатини ижтимоий зарурият талаблари билан ўлчаб олмаслик лаёқати ҳисобланади. Бундай асослар ўз навбатида вояга етмаганларни жавобгарликка тортишда ва жазолашда ўзига хос хусусиятларни ишлаб чиқиш заруриятини вужудга келтиради.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг "Вояга етмаганлар ҳақидаги қонунлар ижроси устидан прокурор назоратини янада кучайтириш тўғрисида"ги 92-сонли буйруғида соҳага оид бир қанча кўрсатмалар берилган. Хусусан, вояга етмаганларнинг ўқиш ва яшаш жойларида тарбиявий ишларнинг аҳолини мунтазам равишда текшириш, таълим муассасаларида машғулотларга узрли сабабларсиз келмаётган ёхуд мунтазам равишда қатнашмаётган болаларни аниқлаш ва ўқишга жалб қилиш, уларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш ҳамда улар ўртасида назоратсизлик, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш борасида таълим муассасалари, ички ишлар ва ўзини ўзи бошқариш органлари ҳамда бошқа мутасадди идоралар мансабдор шахсларнинг масъулиятини оширишга қаратилган прокурор

Азаматжон МАМАТКУЛОВ,
Бош прокураторнинг ОУК
катта ўқитувчиси

назорати ҳужжатлари қўллашга алоҳида эътибор қаратилиши таъкидланган.

Шундай экан, вояга етмаганлар жиноятчилиги билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилиш учун қуйидаги ишлар амалга оширилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди, деб ўйлаймиз:

биринчидан, ёшларнинг ҳуқуқий маданияти, ҳуқуқий онгини ошириш ва қонунларга ҳурмат руҳида тарбиялаш учун умумий ўрта таълим тизимига шу йўналиш билан боғлиқ фан қиритилиши ва уни ўқитишни кучайтириш, шунингдек, телевидениеда ҳам шу мавзу билан боғлиқ кўрсатувлар ташкил қилиш;

иккинчидан, ички ишлар тизимидаги вояга етмаганлар ишлари билан шугулланувчи органлар фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва улар фаолияти устидан назоратни кучайтириш;

учунчидан, вояга етмаганлар жиноятчилиги муаммоларини ҳал қилиш мақсадида халқаро ҳамкорликни йўлга қўйиш ва бу соҳада хорижий давлатлар билан тажриба алмашиш.

Жиноий суд ишларини юритиш соҳасида

халқаро ҳамкорлик масалалари

Халқаро ҳамкорлик давлат ташқи сиёсатининг кўринишларидан бири бўлиб, суверен давлатлар ўртасидаги муносабатларда ўз ифодасини топади. Давлатимиз ҳам халқаро ҳамжамиятнинг тенг ҳуқуқли субъекти ҳисобланади ва барча соҳаларда бўлгани каби, жиноий суд ишларини юритиш соҳасида ҳам бошқа давлатлар билан кенг қўламли ҳамкорликни амалга ошириб келмоқда.

Жиноят ишлари бўйича суд ишларини юритиш соҳасида халқаро ҳамкорлик давлатлар томонидан мазкур тоифадаги ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам кўрсатишда ифодаланади. Давлатлараро муносабатларда жиноят ишлари бўйича ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш, дегаданда, бир давлатнинг ваколатли органи томонидан бошқа (хорижий) давлатнинг шундай органи топириши бўйича айрим процессуал, тезкор-қидирув ва бошқа ҳаракатларнинг бажарилиши тушунилади.

Агар ўтган йилларда қабул қилинган қонунчиликка эътибор берадиган бўлсак, миллий қонунчилигимизга мазкур соҳани ривожлантиришга қаратилган ўзгаришлар ва қўшимчалар киритилганини кўришимиз мумкин. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси ЖПКга Ўзбекистон Республикасининг 2010 йил 28 сентябрдаги "Судлар, прокурорлар, терговчилар ва суриштирув органларининг хори-

жий давлатлар ваколатли органлари билан ўзаро ҳамкорлиги тартиби такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига ўзгариш ва қўшимча киритиш тўғрисида"ги Қонуни билан "Жиноий суд ишларини юритиш соҳасидаги халқаро ҳамкорлик" деб номланувчи янги, ўн тўрттинчи бўлим киритилганлиги мазкур соҳани ривожлантиришга қаратилган муҳим қадамлардан бири бўлиб ҳисобланади. Бу ўзгаришнинг аҳамиятли жиҳатларидан бири, миллий қонунчиликка мазкур соҳадаги халқаро ҳуқуқ нормаларининг имплементация қилинганлигидир.

Мазкур ўзгаришларнинг амалга оширилиши натижасида миллий қонунчиликка халқаро ҳамкорликни амалга оширишда ҳуқуқий восита ҳисобланувчи ўзаролик принципи институти киритилди.

ЖПКнинг 592-моддасига қўра, ушбу кодексда назарда тутилган процессуал ҳаракатларни хорижий давлат ҳудудида бажариш зарур бўлганда суд, прокурор, терговчи, суриштирув органи мазкур ҳаракатлар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ ёки ўзаролик принципи асосида хорижий давлатнинг ваколатли органи томонидан бажарилиши тўғрисида сўров киритиши белгиланган.

Ўзаролик принципи сўров киритилаётганда Ўзбекистон Республикаси Олий суди, Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати ёки Бош прокуратурасининг айрим процессуал

ҳаракатларни бажаришда хорижий давлатнинг ваколатли органига ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги ёзма мажбурият билан тасдиқланади.

Мазкур принципни қўллашнинг ҳуқуқий конструкциясига қўра, ҳамкорликни амалга ошириш назарда тутилган давлат билан жиноий суд ишларини юритиш соҳасида ҳамкорлик бўйича шартнома мавжуд бўлмаган ёки сўралаётган процессуал ҳаракатлар икки давлат ўртасида тузилган шартнома предмети доираси билан қамраб олинмаган ҳолларда ўзаролик принципи қўлланилади.

Жиноий суд ишларини юритиш соҳасидаги халқаро ҳамкорликни амалга оширишдаги ҳуқуқий воситалардан яна бири Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалари ҳисобланади. Давлатимиз халқаро ҳамжамият субъектлари билан барча соҳаларда бўлгани каби, мазкур соҳада ҳам муносабатларини ривожлантиришга қаратилган шартномаларни ратификация қилиб келмоқда.

Халқаро ҳамкорликни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган муносабатларни тартибга солишга қаратилган шартномаларни шартли равишда икки гуруҳга ажратсак бўлади.

Биринчи гуруҳга махсус шартномалар қиради. Ушбу шартномалар бевожита айнан жиноий суд ишларини юритиш соҳасида ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ муносабатларга тааллуқли бўлган шартномалардир. Жумладан, "Фуқаролик, оилавий, жиноий ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам ва

Шерзод МАТЧАНОВ,
Бош прокураторнинг ОУК ўқитувчиси

ҳуқуқий муносабатлар тўғрисида"ги Минск конвенцияси, "Ўзбекистон Республикаси билан Корея Республикаси ўртасида жиноий ишлар бўйича ўзаро ҳуқуқий ёрдам тўғрисида"ги битим ва бошқалар.

Иккинчи гуруҳга соҳавий шартномалар қиради. Уларга Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Коррупцияга қарши конвенцияси, Трансмиллий ташкилий жиноятчиликка қарши кураш конвенциялари ва бошқалар қиради. Соҳавий шартномаларнинг махсус шартномалардан фарқи жиҳати шундаки, улар фақат шартнома предмети тааллуқли бўлган соҳага оид масалалар юзасидангина ҳамкорликни амалга оширишга йўналтирилган. Хусусан, БМТнинг Коррупцияга қарши конвенциясининг VI боби бевожита халқаро ҳамкорлик деб номланиб, мазкур соҳага оид масалалар юзасидангина ҳамкорликни амалга оширишда ҳуқуқий асос бўлиб ҳисобланади. Махсус шартномалар эса универсаллик хусусиятига эга.

Хулоса тариқасида айтидиган бўлсак, давлатимиз томонидан жиноий суд ишларини юритиш соҳасидаги халқаро ҳамкорлик ривожлантириб боришда бу давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик ва суверен тенглик каби халқаро ҳуқуқнинг умум-этироф этилган принципларига асосланган ҳолда амалга оширилимоқда.

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! БАРЧА ЮРИДИК ВА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР, ШУ ЖУМЛАДАН, ХОРИЖЛИК САРМОЯДОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитасининг
Сурхондарё вилояти ҳудудий бошқармаси оммавий офертага таклиф этади.

№	Объект номи	Балансда сакловчи	Объектнинг жойлашган жойи	Ҳудудий бошқарманинг оммавий офертага чиқариш тўғрисидаги буйруғи	Бошланғич нархи (сўм)	Бинонинг қурилган йили	Умумий ер майдони (кв.м.)	Бино-иншоот эгаллаган майдон (кв.м.)	Фаолият ихтисоси
1	"6-сон болалар боғчаси бино ва иншоотлари"	Ангор туман ҳокимлиги	Ангор тумани Дўстлик ҚФЙ Навшаҳар маҳалласи	63-а/ф 11.03.2014 й	239 621 452	1972 йил	7500,0	1322,90	Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида тақиқланмаган ишлаб чиқариш ёки хизмат кўрсатишни ташкил қилиш ва янги иш ўринларини яратиш
2	"13-сон болалар боғчаси бино ва иншоотлари"	Ангор туман ҳокимлиги	Ангор тумани Истиқлол ҚФЙ Қорабғот маҳалласи	62-а/ф 11.03.2014 й	174 156 484	1973 йил	3650,0	738,68	Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида тақиқланмаган ишлаб чиқариш ёки хизмат кўрсатишни ташкил қилиш ва янги иш ўринларини яратиш
3	"Халқ таълими бўлимига қарашли Маъмурий бино ва иншоотлари"	Қизилқум туман ҳокимлиги	Қизилқум тумани Бандихон ҚФЙ Бектепа маҳалласи	65-а/ф 11.03.2014 й	129 138 548	2004 йил	3164,0	315,70	Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида тақиқланмаган ишлаб чиқариш ёки хизмат кўрсатишни ташкил қилиш ва янги иш ўринларини яратиш
4	"Халқ таълими бўлимига қарашли ёрдамчи бино ва иншоотлари"	Қизилқум туман ҳокимлиги	Қизилқум тумани Бандихон ҚФЙ Бектепа маҳалласи	64-а/ф 11.03.2014 й	33 084 827	2004 йил	5076,0	80,52	Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида тақиқланмаган ишлаб чиқариш ёки хизмат кўрсатишни ташкил қилиш ва янги иш ўринларини яратиш

Оммавий оферта натижалари эълон қилинган санадан бошлаб, 20 кундан кечиктирмай олди-сотди шартномаси тузилади.

Талабдорлар давлат активы бошланғич нархининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдиндан Сотувчи (савдо ташкилотчаси)нинг қуйидаги банк реквизитларига закалат пулини тўлашлари лозим:

Олувчининг номи: Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг Фазначилиги;

Олувчининг ҳисоб рақами: 23402000300100001010;

Олувчининг банки: Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг Тошкент шаҳар бош бошқармаси ХККМ, СТИР 201 122 919;

Олувчининг банк коди МФО: 00014.

Харидор томонидан кўрсатилган реквизитлар бўйича тўловлар амалга оширилганда, тўлов топшириқномасининг "Тўлов мақсади" қисмида маблағлар ўтказиш учун асослар билан биргаликда "Ўзбекистон Республикаси Давлат рақобат қўмитасининг Сурхондарё вилоят ҳудудий бошқармаси учун 20042186022401000000000001 шахсий ҳисоб рақамига, 10-параграфининг 60-бўлими бўйича" сўзлари кўрсатилади;

Оммавий офертага қатнашишга буюртманомга қабул қилиш билдиришнома эълон қилинган санадан бошланади ва билдиришномада кўрсатилган конвертларни очиб санаси куни уч соат олдин тамом бўлади.

Оферта шартлари:

— бошланғич қийматдан кам бўлмаган миқдорда сотиб олиш тўловини таклиф этган;

— аниқ ишлаб чиқариш бўйича жозибали бизнес-режа, тўлов қобилиятини асословчи ҳужжатлар асосида энг юқори сотиб олиш тўловлари ва инвестиция мажбуриятларини қиритиш таклифини тақдим қилиш ҳамда янги иш ўринларини яратиш таклифини берган "Талабдор" ғолиб деб топилсин.

Талабдорнинг таклифлари билдирилган конвертлари 2014 йил 21 апрель куни соат 11:00да ҳудудий бошқарма мажлислар залида очилади ва кўриб чиқилади. Савдолар бўлиб ўтмаган тақдирда, бир ой давомида ҳафтанинг ҳар дوشанбасида бўлиб ўтади.

Оммавий офертада қатнашиш учун савдо ташкилотчасига талабдор ёки унинг вакили оммавий оферта тўғрисидаги эълонда белгиланган муддатларда шахсан ёки почта бўйича қуйидаги ҳужжатларни илова қилган ҳолда оммавий офертага қатнашишга буюртманомани икки нусхада тақдим этади.

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! БАРЧА ЮРИДИК ВА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР, ШУ ЖУМЛАДАН, ЧЕТ ЭЛ ИНВЕТОРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Хоразм вилоят ҳудудий бошқармаси, "Ko'chmas mulk savdo xizmati" МЧЖ Хоразм вилоят филиали очик танлов савдоларига таклиф этади.

Танлов савдоларига қуйидаги давлат активлари қўйилади.

Хоразм вилояти Янгибозор тумани, "Ширинқоғирот" қишлоғида жойлашган (собик "Воха" АЖга қарашли тикувчилик биноси) Болалар боғчаси бино ва иншоотлари.

Танловга қўйилган давлат активининг тавсифи: умумий майдони 4509,72 кв. метр, қурилиш ости майдони 898,07 кв.м.

Бошланғич нархи — 346 716 000 сўм.

Балансда сакловчи: Янгибозор туман ҳокимлиги.

Фаолияти ихтисоси: Маъмурий бошқарув.

Танлов савдолари натижалари бўйича ғолиблик баённомаси имзоланган санадан бошлаб, 20 кундан кечиктирмай олди-сотди шартномаси тузилади.

Талабдорлар давлат активы бошланғич нархининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдиндан Савдо ташкилотчаси ("Ko'chmas mulk savdo xizmati" МЧЖ Хоразм вилоят филиали)нинг қуйидаги банк реквизитларига закалат пулини тўлашлари лозим: АТИБ "Ипотека банк" Тинчлик филиалидаги х/р: 2020800004920609036, МФО: 00580, СТИР: 207122519.

Танловда қатнашишга буюртманомга қабул қилиш билдиришнома эълон қилинган санадан бошланади ва билдиришномада кўрсатилган конвертларни очиб санаси куни уч соат олдин тамом бўлади.

Инвестиция мажбуриятларининг ва бошқа мажбуриятларнинг энг кам ҳажми: камида 150 000 000 сўм миқдорда инвестиция қиритиш ва камида 8 та янги ишчи ўринлари яратиш.

1. Ҳазорасп тумани ҳокимлиги балансидаги Хоразм вилояти, Ҳазорасп тумани, "Янгибозор" қишлоғида жойлашган, умумий ер майдони 6973,40 кв. метр, шундан қурилиш ости майдони 1569,75 кв. метр бўлган 2-сон "Лочин" болалар боғчаси бино ва иншоотлари, бошланғич нархи 804 200 000 сўм.

Аукцион савдоси 2014 йил 29 апрель куни соат 11:00да Урганч шаҳар Шерозий кўчаси 12-уйда ўтказилади.

2. Ҳазорасп тумани ҳокимлиги балансидаги Хоразм

қўшимча юктамалар тўғрисида маълумотлар: Мавжуд эмас.

Талабдорларнинг таклифлари билдирилган конвертлар 2014 йил 28 апрель куни соат 11:00да Хоразм вилоят Урганч шаҳар, Й.Бобожонова кўчаси 23-уй 1-қават 2-хонада очилади.

Танлов савдоси шу куни бўлиб ўтмаган тақдирда, такрорий савдолар 2014 йил 29 май, 30 июнь, 31 июль кунлари соат 11:00да бўлиб ўтади.

Танлов ҳужжатларини ва қўшимча маълумотларни олиш мумкин бўлган манзил: Хоразм вилоят Урганч шаҳар, Й.Бобожонова кўчаси 23-уй 1-қават 2-хона. Маълумотлар учун телефон: (8362) 226-32-63. Факс: (8362) 226-32-63.

Танлов ҳужжатлари талабдорларга уни олиш пайтида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг 2 (икки) баробари миқдоридида тўлов эвазига берилади.

Танлов ҳужжатларига тўловни тўлаш учун банк реквизитлари АТИБ "Ипотека банк" Тинчлик филиалидаги х/р: 2020800004920609036, МФО: 00580, СТИР: 207122519 ҳисоб рақамига тўлашлари лозим.

Танловда қатнашиш учун савдо ташкилотчасига талабдор ёки унинг вакили танлов ўтказиш тўғрисидаги эълонда белгиланган муддатларда чопар ёки почта орқали қуйидаги ҳужжатларни илова қилган ҳолда танловда қатнашишга буюртманомани икки нусхада тақдим этади:

юридик шахслар учун — давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси, шунингдек тўлиқ ваколатли вакилнинг танловда қатнашиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; жисмоний шахслар учун — паспортнинг нусхаси, тўлиқ ваколатли вакил танловда қатнашган тақдирда, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вакил-

нинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома;

танлов тўғрисидаги билдиришномада кўрсатилган банк ҳисоб рақамига закалат тўланганлигини тасдиқлайдиган тўлов ҳужжатининг нусхаси.

Танлов ҳужжатларига мувофиқ тузилган ва қуйидагиларни ўз ичига оладиган икки нусхадаги оғзи ёпиштирилган конвертларга солинган танлов таклифлари;

сотиб олиш тўловларининг таклиф этилаётган суммаси ва уларни тўлаш муддати; инвестиция мажбуриятларининг таклиф этилаётган суммаси, уларни тўлаш шакли, муддати ва шартлари; агар бу танлов шартларида белгиланган бўлса, қўшимча равишда талабдорнинг молиявий мустақиллигини ва (ёки) тегишли тармоққа олдин амалга оширилган инвестиция лойиҳаларини тасдиқлайдиган ҳужжатлар қиритилиши мумкин.

Тақдим этилган ҳужжатларнинг барча варақлари талабдорнинг муҳри ва имзоси билан тасдиқланган бўлиши керак. Танлов таклифларининг амал қилиш муддати танлов ҳужжатларида белгиланади.

Мурожаат учун манзил: Хоразм вилоят Урганч шаҳар, Й.Бобожонова кўчаси 23-уй 1-қават 2-хона.

Маълумотлар учун телефон: (8362) 226-32-63. Факс: (8362) 226-32-63.

Электрон почта: rieltasavdo@inbox.uz. Интернет тармоғидаги веб-сайт: www.1kms.uz. www.gki.uz, www.gkitorg.uz.

Хурматли тадбиркорлар ва ишбилармонлар! Савдоларни ўтказиш жараёнида қонун билан қўриқланадиган ҳуқуқларингиз бўзилган тақдирда, Давлат рақобат қўмитасининг (8-371) 259-21-37 рақамли "Ишонч телефони"га зудлик билан хабар беришингиз сўралади!

Савдоларга марҳамат қилинг!

Хизматлар лицензияланган

«XORAZM KO'CHMAS MULK SAVDO SERVIS» МЧЖ бошланғич нархи босқичма-босқич ошиб бориш тартибиде ўтказиладиган очик аукцион савдосига таклиф этади.

вилояти, Ҳазорасп тумани, "Бўстон" қишлоғида жойлашган, умумий ер майдони 2311,30 кв. метр, шундан қурилиш ости майдони 323,67 кв. метр бўлган 1-сон болалар боғчаси бино ва иншоотлари, бошланғич нархи 340 750 000 сўм.

Аукцион савдоси 2014 йил 29 апрель куни соат 12:00да Урганч шаҳар Шерозий кўчаси 12-уйда ўтказилади.

Ушбу мол-мулклар 2014 йил 29 апрелдаги аукцион савдосида сотилмай қолган тақдирда, такрорий аукцион савдолари 2014 йил 30 май куни бўлиб ўти-

шини олдиндан маълум қиламиз.

"Huroq" газетасининг 2014 йил 9 январдаги 2-сондада чоп қилинган эълондаги барча шартлар ўзгаришсиз қолди.

Мурожаат учун манзил: Урганч шаҳар Шерозий кўчаси 12-уй.

Маълумотлар учун телефонлар: (8-362) 226-88-87, +99891-432-88-86.

Интернет тармоғидаги веб-сайт: www.uy-joy.uz. Лицензия RR-0054

Хизматлар лицензияланган

Айём муборак!

Меҳнат кишини улуғлайди дейишадди. Меҳнати туфайли улуғланган, қадр топган ана шундай инсонлардан бири, прокуратура фахрийси Венера Ташбулатова қутлуғ 60 баҳорни қарши олмоқда.

У 40 йиллик меҳнат фаолияти давомида Наманган вилоят прокуратурасида нозир, бўлим прокурори, вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси, бўлим бошлиғи вазифасини бажарувчи, бўлим бошлиғи лавозимларида са-

марали фаолият кўрсатиб, ша-
рафли меҳнат йўлини босиб
ўтди.

Венера Зевдатовна ўзининг меҳнатсеварлиги, тиришқоқлиги, билимдонлиги ва зукколиги туфайли касбдошлари орасида ҳурмат қозонди. У

касбга садоқати, ғайрати ва
шижоати туфайли ҳуқуқ-тар-
тибот органлари ходимлари
орасида эътироф ва эҳтиром-
га сазовор бўлди.

Венера Ташбулатова қайси лавозимда ишлашидан қатъи назар ҳамиша шогирдларига меҳрибон устоз бўлиб, уларга доимо ўрнак бўлди.

Унинг самарали меҳнатлари ҳукуматимиз ва Бош прокуратура раҳбарияти томонидан муносиб баҳоланиб, у "Шуҳрат" медали ҳамда "Ўзбекистон Мустақиллигининг 10 йиллиги" эсдалик нишони

билан тақдирланди ва бир неча мартаба рағбатлантирилди.

Хурматли Венера Зевда-
товна, кутлуг айёмингиз му-
борак бўлсин! Сизга соғлик-
саломатлик, хонадонингизга
тинчлик-хотиржамлик, дас-
турхонингизга кут-барака ти-
лаймиз! Ҳамиша соғ-омон
бўлинг!

Ўзбекистон Республикаси Бош
прокуратураси жамоаси ва
Фахрийларни ижтимоий
қўллаб-қувватлаш
жамоатчилиги Маркази

Тинчликни сақлаш — барчамизнинг бурчимиз

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Муҳофаз ва хавфсизлик масалалари қўмитаси, Республика ҳарбий прокуратураси ҳамда Ички ишлар вазирлигига қарашли Қорув қўшинлари Бош бошқармаси билан ҳамкорликда "Тинчлик ва оқоийшталик — мустақил тараққиётнинг бош омили" мавзусида семинар бўйиб ўтди.

Тадбида мамлакатимиз аҳолисининг тинч ва осуда ҳаётини таъминлаш, уларни турли хавф-хатар ва таҳдидлардан ҳимоя қилиш йўлида амалга оширилаётган кенг қамровли чора-тадбирларнинг аҳамиятини ҳақида сўз борди. Шунингдек, йиғилишда Қуръонимиз Ислом Каримов раҳнамолигида ишлаб чиқилган мамлакатимизнинг ҳар томонлама пухта ва аниқ ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини, минтақада тинчлик ва барқарорликни таъминлаш бўйича ҳукумат ташаббусларининг мазмун-моҳиятини кенг жамоатчилик эътиборига етказиш масаласига ҳам ўхшатиб ўтилди.

Семинарда сўзга чиққанлар минтақадаги ижтимоий-сиёсий вазиятни, мамлакат хавфсизлигига бўлган бугунги замонавий таҳдид ва хатарларни чуқур таҳлил этган ҳолда, бу борада Ўзбекистон Республикасининг

Конституцияси, "Мудофаа тўғрисида"ги, "Терроризмга қарши кураш тўғрисида"ги, "Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикасининг мудофаа доктринаси", "Ўзбекистон Республикасининг миллий хавфсизлик Концепцияси тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикасининг ташқи сиёсий фаолияти Концепциясини тасдиқлаш тўғрисида"ги Қонунлар муҳим аҳамият касб этиб, юртимизда тинчлик, осоишталик ва барқарорликни таъминлашда мустаҳкам ҳуқуқий базис бўлиб хизмат қилаётганини таъкидлади.

Айниқса, 2012 йилда Ўзбекистон Республикаси Президенти ташаббуси билан қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасининг ташқи сиёсий фаолияти Концепциясини тасдиқлаш

тўғрисида"ги Қонун мамлакатимиз ташқи сиёсатининг узоқ муддатли стратегик мақсад ва вазифаларини ўзида мужассам этиб, ҳозирги даврнинг мураккаб ҳусусиятларидан келиб чиққан ҳолда ташқи сиёсат юртиш имконини берди.

Шунингдек маърузачилар, XXI аср — ахборот технологиялари асри, интеллектуал ресурслар, замонавий билимлар инсоният тараққиётининг асоси ва ҳал қилувчи омилга айланаётган давр эканлиги, айни вақтда ҳозирги замоннинг энг хатарли аломати бўлиб майдонга чиқаётган халқаро терроризм ва экстремизм, ушған жиноятчилик, нарқобизнес каби янги таҳдидлар ҳам юзга келатганлигини, бундай хавф-хатарларнинг қай тарзда ва қандай асосда пайдо бўлаётганини, улар нафакат бизнинг халқимиз, балки бутун инсоният учун хавфли эканини аниқ таъсавур қилиш ва уларнинг қандай салбий оқибатларга олиб келиши мумкинлигини яхши англаш зарурлигини таъкидладилар.

Хусусан, семинарда бугунги кунга келиб мамлакатимиз хавфсизлигини таъминлашда ташқи таҳдидлардан химояланиш ва уларнинг олдини

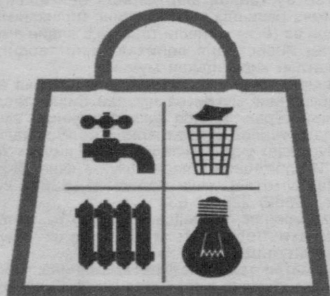
Саидобид ЖУРАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий
прокурорининг катта ёрдамчиси

олиш билан бирга, ички хавфсизлик муаммоларига ҳам ҳиддий эътибор қаратиш кераклиги, бунинг учун минтақадаги турли таҳдидларни бартараф этиш, хусусан, трансмиллий хавфлар бўлиши терроризм, диний экстремизм ва наркобизнесга қарши курашда, шу жумладан, "оммавий маданият" никоби остида қириб келаётган замонавий таҳдидларга қарши самарали курашда ўзаро ҳамкорликни йўлга қўйиш зарурлигига эътибор қаратилади.

Семинарда билдирилган фикрлар ва тақлифлар асосида замонавий таҳдидлар — халқро терроризм ва бошқа трансмиллий таҳдидларга қарши кураш борасида маҳаллий давлат, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва жамоат бирлашмалари, шунингдек, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар томонидан жойларда ўқитилаётган чоратadbирлар самарадорлигини оширишга қаратилган аниқ тавсиялар ишлаб чиқилди.

[illegible]

Xalq farovonligi faoliyatimiz mezonlari

*“Kommunal” omonati sizning
tashvishlaringiz yechimi!*

**"Agrobank" ochiq aksiyadorlik tijorat banki 100096,
Toshkent shahri, Muqimiy ko'chasi, 43.
Tel: (8-371) 150-53-72; Fax: 150-53-95
www.agrobank.uz**

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir Jur'atovich
MAKSUMOV

Hakimboy HALIMOV	Baxtiyor NAZAROV
Abbosxon SANGINOV	(Bosh muharrir o'rinbosari)
Muxtor ZOIROV	Kamoliddin ASQAROV
Gulnoza RAHIMOVA	(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.
Telefon: 233-98-40,
Faks: 233-10-53,
233-64-85
E-mail:
buzug@buzug.uz

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va egalariga qaytarilmaydi. Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.

«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish farqlanishi tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

□ — tijorat materiali.

Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobkor emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma **J-9517.50.573** nuxxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «**HUQUQ**» original maketi.

Navbatchi muharrir: **G'ALIMOV**
Sahifalovchi: **S.BOBOJONOV**
Navbatchi: **O'DEHOQONOV**

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 3D-uy.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot
va axborot agentligida
2009-yil 12-oktabrda
0188-raqam bilan
ro'yxatga olingan.
ISSN 2010-7617

ISSN 2010-7617

9 772010 761004